

Plenair verslag

Tweede Kamer, 39e vergadering

Woensdag 4 februari 2026

Begroting Asiel en Migratie 2026

Begroting Asiel en Migratie 2026

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Asiel en Migratie (XX) voor het jaar 2026 (36800-XX).**

Termijn inbreng

De **voorzitter**:

Dan gaan we nu over tot de behandeling van de begroting van Asiel en Migratie, en daarvan de eerste termijn van de zijde van de Kamer. Ik zou eigenlijk willen voorstellen om door te gaan en daar meteen mee te beginnen, maar ik zie een ordevoorstel van de heer Ceulemans.

De heer **Ceulemans** (JA21):

Ja, een punt van orde. We hebben net een regeling gehad. Daarin heb ik gevraagd om een brief van de minister waarin ze aangeeft hoe ze omgaat met de capaciteitsraming, de provinciale opgave en de indicatieve aantallen per gemeente die voortvloeien uit de Spreidingswet. Ik heb mijn mail in de gaten gehouden. Klopt het dat die brief er nog niet is?

De **voorzitter**:

De minister heeft aangegeven dat het gevraagde morgenochtend voor aanvang uw kant op zal worden gestuurd.

De heer **Ceulemans** (JA21):

Ik moet zeggen dat ik dat wel echt heel problematisch vind. Wat je ook van de Spreidingswet vindt, er is een deadline van 1 februari. We hebben vandaag het debat over de begroting Asiel en Migratie. De Spreidingswet is voor heel veel partijen een heel belangrijk onderdeel van hun inbreng bij de begroting. Deze stukken hadden er al een paar dagen moet liggen. Ik heb er vrijdag om gevraagd. Het was bekend dat ik het bij de regeling weer zou gaan vragen. Er was een meerderheid voor. Maar dan krijgen we de stukken een dag na de eerste termijn van de Kamer! Ik vind het vrij lastig en moeilijk werkbaar, moet ik zeggen. Óf de aantallen zijn al vastgesteld. Dan kan het hele zwikje

naar de Kamer gestuurd worden. Óf het is nog niet gebeurd. Dan kunnen we nu in ieder geval een briefje krijgen waarin staat dat het nog niet gedaan is, en waarom niet.

De **voorzitter**:

We zullen het ermee moeten doen, meneer Ceulemans. Ik denk dat we dit dan maar moeten betrekken bij het debat dat u met de minister gaat voeren. Het is wat het is.

Ik wil de heer Paternotte het woord geven voor zijn inbreng in de eerste termijn namens de fractie van D66.

De heer **Ceulemans** (JA21):

Oké, Ik wil wel gezegd hebben dat ik de boel niet een hele nacht ga opschuiven, maar ik vind het een hele vervelende ...

De **voorzitter**:

U heeft het nu voor de derde keer gezegd, meneer Ceulemans.

De algemene beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**:

Meneer Paternotte, u heeft het woord, zodra de bel gestopt is.

De heer **Paternotte** (D66):

Dank, voorzitter. Het is een bijzondere begrotingsbehandeling. Dat is natuurlijk allereerst omdat gisteren eigenlijk de blessuretijd van het demissionaire kabinet begonnen is. De formatie van een nieuw kabinet is gestart; de minister had het er net al even over. We zien dan ook dat vandaag het opkomstpercentage van de twee ministers van Asiel en Migratie op 50% ligt. Dat is overigens met een uitstekende reden van de zijde van de minister van Asiel en Migratie, die op een belangrijk werkbezoek is ... Ik word meteen geïnterrupteerd door de minister!

De **voorzitter**:

Minister, wat doet u nou toch? U bent een beetje onrustig volgens mij. Ik stel voor dat u gewoon ...

De heer **Paternotte** (D66):

Ik kan het me voorstellen, want het is ...

De **voorzitter**:

... ontspannen gaat luisteren naar de eerste termijn van de Kamer.

De heer **Paternotte** (D66):

... voor deze minister waarschijnlijk — dat zei ze net zelf ook al — het laatste debat over dit onderwerp. Het is niet haar laatste debat in de Kamer, want ik zag dat ze volgende week nog over de renovatie van het Binnenhof in debat mag. Dus ...

Voorzitter. Laat ik om te beginnen dit maar meteen gezegd hebben: wij zijn het lang niet altijd eens geweest met deze minister, maar ik wil haar wel danken voor het feit dat ze zich niet alleen met Asiel en Migratie, maar ook met Wonen en de renovatie van het Binnenhof heeft beziggehouden. Daar zitten ook moeilijke dossiers bij, zal ik dan maar even simpel zeggen. Ik bedank haar dat ze zich daarmee voor Nederland heeft ingezet.

Het is ook een gekke begrotingsbehandeling, omdat in de begroting een gapend gat zit voor het jaar 2027. Daar staat dan wel weer tegenover dat drie partijen een akkoord hebben gesloten, waarin ze het plan hebben opgenomen om dat gat met structurele financiering te lijf te gaan.

Voorzitter. Ik wil dit debat gebruiken om het te hebben over de drie grote uitdagingen die nu voor ons liggen, om te beginnen het Europees Migratiepact. Over vijf maanden, op 12 juli, moet het Europees Migratiepact ingaan. Dat wordt een hele grote renovatie van ons asielbeleid. We zijn er blij mee, want het kan betekenen dat we aan de Europese buitengrenzen kunnen gaan kijken wie een plek kan krijgen in Europa. Daardoor hoeven we minder van die ellenlange asielprocedures in Nederland te voeren, waardoor er hier dus ook meer plek komt voor de mensen die die ruimte nodig hebben. Maar het is ook een hele grote renovatie van het stelsel. Ik zou de minister daarom willen vragen hoe het op dit moment met de voorbereidingen gaat. Lukt het om met de uitvoeringsorganisaties ervoor te zorgen dat we op tijd klaarstaan?

Het Migratiepact heeft ook een andere kant, want het betekent dat we aan de buitengrenzen mensen gaan opvangen. Dat kan goed gaan, maar het is belangrijk dat Nederland daar actief aan bijdraagt. We hebben bijvoorbeeld in vluchtelingenkamp Moria gezien dat het flink mis kan gaan als zaken buiten ons zicht plaatsvinden. Daarom is het ook zo belangrijk dat Nederland actief gaat bijdragen aan die opvang. Ik zou de minister, hem dus, willen vragen hoe hij dit heeft meegenomen in de voorbereidingen op het Migratiepact en hoe hij het element van menswaardige opvang bespreekbaar heeft gemaakt in Brussel. Of wil hij dat nog gaan doen?

Voorzitter. Dan naar Nederland. Ik was op mijn eerste dag als nieuwe woordvoerder Asiel en Migratie in Ter Apel. Daar komt eigenlijk echt alles samen wat er misgaat in ons asielbeleid. We zien daar mensen die zich elke dag met hart en ziel inzetten om met houtje-touwtjeoplossingen ad hoc de boel draaiende te houden. Ook gisteren en vannacht weer leggen ze er wat veldbedjes en matrassen bij om ervoor te zorgen dat het nog even door kan werken. Er is nauwelijks doorstroming in Ter Apel. De school staat daar bijna leeg en aan de andere kant zien we ondernemers die keer op keer last hebben van een kleine, maar heel hardnekkige groep overlastgevers. We kunnen de mensen daar niet langer in de steek laten. Daarom zou ik allereerst de vraag willen stellen wat we nu aan de acute noodsituatie daar doen. Er zijn daar 2.200 mensen, terwijl het de afspraak is dat het er maximaal 2.000 mogen zijn.

De ondernemers. De minister is onlangs in Ter Apel geweest. Ik weet dat ze er veel mee bezig is, maar zijn de bureaucratische fouten inmiddels uit de schaderegelingen gehaald? In het akkoord, dat net is gesloten door D66, VVD en CDA, hebben we gezegd: we vinden dat gemeenten met een aanmeldcentrum recht zouden moeten hebben op extra politie-inzet. Zou het demissionaire kabinet daar alvast een begin mee willen maken, om te zorgen dat de mensen in Ter Apel daar ook op kunnen rekenen?

Voorzitter. Uiteindelijk is de oplossing natuurlijk dat er structurele inzet is, zodat het COA langdurige zekerheid heeft en contracten kan sluiten voor die langdurige opvang, zodat de IND voldoende mensen kan houden en gewoon haar werk kan doen en zodat de Dienst Terugkeer en Vertrek weet dat ze voldoende mensen heeft om te zorgen dat de mensen die weg moeten, ook weggaan.

De voorzitter:

Ik stel voor het aantal interrupties niet te maximeren, maar ze wel maximaal in drieën te doen. Verder moeten ze ook kort en beknopt zijn. Mevrouw Vondeling.

Mevrouw Vondeling (PVV):

De heer Paternotte van D66 heeft het over de verschrikkelijke situatie in Ter Apel: "Het zit vol. De ondernemers hebben problemen en de winkels worden leeggeroofd. Een groep hardnekkige overlastgevers." Maar als de heer Paternotte van D66 dit zo'n probleem vindt, waarom is zijn fractie dan niet bereid om in te stemmen met asielwetten die in ieder geval iets aan de instroom gaan doen?

De heer Paternotte (D66):

Ik gaf net al aan dat het nodig is dat er structurele financiering komt, zodat er überhaupt asielopvang is. Dat heeft de vorige minister, minister Faber, bij het oud vuil gezet. Aan het eind van Rutte IV is eindelijk gezorgd voor structurele financiering en die is vervolgens weer geschrapt. Ja, daardoor krijg je inderdaad niet de opvanglocaties die kunnen zorgen voor doorstroom vanuit Ter Apel. Daarom zit het daar nu overvol. Ze wilde zelfs de Spreidingswet intrekken! En dat is natuurlijk een manier om te zorgen dat je een eerlijke spreiding over Nederland krijgt. Dus ja, als je op zo'n manier te werk gaat, laat je de chaos bestaan en probeer je ervan te profiteren.

Mevrouw Vondeling (PVV):

Kan ik dan concluderen dat de heer Paternotte zegt: we hebben geen probleem met de instroom, al komen er 1.000 of 2.000 asielzoekers per week naar Nederland; we hebben een probleem met de opvang, dus we moeten meer azc's in Nederland plaatsen en we hoeven niets aan de instroom te doen?

De heer Paternotte (D66):

Nee. We moeten meer controle hebben over de instroom. We moeten meer controle hebben aan de buitengrenzen van Europa; daar heb ik het net over gehad. Daarom hebben we een sterke Europese Unie nodig. Daarnaast moeten we zorgen voor

menswaardige opvang in Nederland. Die twee dingen gaan hand in hand. We moeten er trouwens ook voor zorgen dat mensen sneller gaan meedoen. Wat mevrouw Vondeling van de PVV zegt, is totaal niet waar. Ik denk dat we nu niet moeten kijken naar dingen die symbolisch zijn, zoals het plaatsen van bordjes bij asielzoekerscentra of mensen geen medaille geven. We moeten kijken naar maatregelen die werken, zoals het vereenvoudigen en het strenger maken van de asielprocedure, maar niet naar symboolmaatregelen.

De heer **Boomsma** (JA21):

Daarover zijn we het helemaal eens: geen symboolmaatregelen. Ik ben tevreden over een aantal aspecten van het nieuwe akkoord dat is gesloten. D66 heeft aangegeven: we willen dat migratie bij de volgende verkiezingen geen thema meer is. Maar ik ben wel benieuwd of we nader kunnen specificeren en smart kunnen maken wat dat precies betekent. Kan D66 aangeven bij ongeveer welke instroom D66 concludeert: nu is het probleem opgelost; wij denken dat het geen probleem meer is bij de volgende verkiezingen?

De heer **Paternotte** (D66):

Wij denken dat wij moeten zorgen voor stabiliteit. Ik bedoel dat mensen die te maken hebben met asielopvang, of het nou het COA, de IND of VluchtelingenWerk is, weten waar ze aan toe zijn en fatsoenlijke financiering krijgen. Ik bedoel dat we meer controle hebben over de instroom doordat het EU-Migratiepact goed werkt. Ik bedoel ook dat we goed samenwerken met Europa en dat we ons onderling aan de afspraken houden. Het is essentieel dat we in Nederland de asielprocedure flink vereenvoudigen. Als we die dingen doen, zorgen we ervoor dat we een goede kans hebben om de boel veel meer op orde te krijgen. Ik ga er geen getal op plakken, want we weten ook niet wat er in de rest van de wereld gebeurt. We weten bijvoorbeeld niet wat er de komende tijd in Oekraïne zal gebeuren. Ik hoop dat Rusland daar niet kan doorbreken. We moeten dat in ieder geval helpen voorkomen. Wij kunnen in Nederland niet bepalen wat er in de rest van de wereld gebeurt, maar wij kunnen er wel voor zorgen dat wij het hier op orde hebben.

De heer **Boomsma** (JA21):

Wat D66 nu aangeeft, zijn allemaal plannen. Het is heel goed dat daaraan wordt gewerkt. Controle is sowieso wat we nodig hebben. Op dit moment hebben we nog steeds 1.000 mensen per week en 2.000, 3.000 of 4.000 per maand. Dat is toch gewoon te veel? Stel dat het er komt over anderhalf of twee jaar. Wanneer gaan we dan tegen het kabinet zeggen: "Nu gaat het gewoon niet goed. Nu moeten we aanvullende maatregelen nemen. Dit is niet voldoende. We willen meer resultaten"? Kan D66 iets van een indicatie geven van hoe we daarmee om kunnen gaan?

De heer **Paternotte** (D66):

Volgens mij moeten we maatregelen nemen; ik heb er net een aantal genoemd. We moeten niet iedere week nieuwe maatregelen verzinnen. We moeten gewoon een

duidelijke koers uitzetten en daaraan vasthouden. Anders ben je met hotseknotsboerenkoolbeleid bezig, wat we de afgelopen jaren hebben gezien.

De **voorzitter**:

Tot slot.

De heer **Boomsma** (JA21):

Hotseknotsboerenkoolbeleid: dat is inderdaad niet per se verstandig.

De heer **Paternotte** (D66):

Het is niet wenselijk. Het is misschien wel gezond, qua vitamines, maar niet handig.

De heer **Boomsma** (JA21):

We hebben gewoon een groot probleem. Het ligt ook gewoon aan de torenhoge instroom, al jarenlang. We moeten die instroom toch omlaag brengen? Ik wil toch graag van D66 horen hoe wij dit smart kunnen maken. Bij welke resultaten of welke instroom gaat D66 concluderen: oké, nu hebben we het onder controle en gaat het goed; nu zitten we op het goede pad en kunnen we verder? Ik bedoel niet alleen "procesmatig" of "we hebben controle".

De heer **Paternotte** (D66):

Als we er in Europa voor zorgen dat het Migratiepact werkt. Ik bedoel dat de meeste vluchtelingen aan de buitengrenzen van Europa worden opgevangen en daar de asielprocedure kunnen doorlopen. Volgens mij is dat een perspectief waar we met elkaar naartoe moeten werken. Dan krijg je een heel andere situatie. In de tussentijd moeten wij maatregelen nemen die wij kunnen nemen om ervoor te zorgen dat we in Nederland meer controle houden, dat de asielprocedure veel sneller gaat en dat mensen sneller meedoen en sneller integreren.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

De heer Paternotte legt terecht de vinger bij de overbelaste opvang. In dat kader heb ik de volgende vraag. Er zijn in Nederland gelukkig heel wat gastgezinnen die onderdak bieden aan statushouders. Dat ontlast de keten, is goedkoper en helpt de integratie. Ik weet dat het vorige Kamerlid mevrouw Podt zich hier ook positief over heeft uitgelaten.

De heer **Paternotte** (D66):

Ze is nog steeds Kamerlid.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Dat is ze nog steeds, zeker, maar ik bedoelde als woordvoerder Asiel. De SGP heeft een bescheiden amendement ingediend om dit iets te bevorderen, middels vrijwilligersvergoedingen. Zou dat op een welwillende houding van D66 kunnen rekenen?

De heer **Paternotte** (D66):

Als dat soort oplossingen bijdragen aan kleinschalige opvang, vinden we dat inderdaad heel sympathiek. Het is ook goed om daarover mee te denken. Ik moet uw amendement

eerlijk gezegd nog bestuderen. Dat zullen we dan ook zeker gaan doen. Ik hoor uw oproep.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Ik hoor hier geen symboolmaatregelen. Maar ik heb vrijdag ook het nieuwe regeerprogramma van D66, VVD en CDA gelezen. Daarin lees ik dat D66, die de nieuwe minister-president gaat leveren, straks de Faberwetten gewoon gaat uitvoeren. Twee maanden geleden zaten wij nog in een debat. Daar zei de heer Paternotte: nu riskeren we het broddelwerk van afgelopen zomer te gaan vervolgen door datzelfde broddelwerk een beetje op te gaan poetsen.

De **voorzitter**:

Uw vraag?

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Ik zie dat hij dit herkent. Mijn vraag is: wat is er in die tijd gebeurd?

De heer **Paternotte** (D66):

Dat debat ging over de Novelle strafbaarstelling illegaal verblijf. Dat ging niet over de volledige Asielnoodmaatregelenwet. Wij zijn tegen strafbaarstelling van illegaal verblijf. Dat vinden wij namelijk een symboolmaatregel, zoals u volgens mij terecht aanhaalt. Dat vonden we toen en dat vinden we nu nog steeds. Ik heb van het kabinet geen enkel goed argument gehoord waarom die maatregel echt zou bijdragen aan controle op instroom en aan menswaardige opvang. Integendeel. Dat is volgens mij ook — ik kan niet namens de Eerste Kamerfractie van D66 spreken — waarom ze in de Eerste Kamer kritisch naar die wet als geheel kijken.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

U vindt het een symboolmaatregel, maar u gaat deze toch uitvoeren, na alle andere punten die ook al aan de VVD zijn weggegeven. Het debat van gisteren ging veel over zorg en sociale zekerheid. Op alles heeft de VVD gewonnen. Daar kreeg de partijleider van de heer Paternotte, de heer Jetten, de vraag: wat gaat u nou doen met het asielbeleid? Daarop zei de heer Jetten: we gaan het met volle overtuiging uitvoeren. We zijn nu een dag later, we hebben dit debat, en ik hoor: wij vinden dit een symboolmaatregel. Wat is het nu? Is dit een symboolmaatregel, of gaat D66 dit met volle overtuiging uitvoeren?

De heer **Paternotte** (D66):

Ik zag gisteren tijdens het debat de heer Klaver en de heer Wilders continu met elkaar overleggen. De heer Klaver zei dat het allemaal te rechts was en de heer Wilders zei dat het allemaal te links was. Wij gaan zorgen dat we de asielketen op orde brengen en gaan tegelijkertijd investeren in menswaardige opvang door er geld voor vrij te maken en door te zorgen dat bijvoorbeeld de Spreidingswet blijft. U heeft het over het beleid van minister Faber. Zij wilde de Spreidingswet intrekken, terwijl we de asielopvang nog niet eens op orde hebben en die wet op dit moment nog nodig is. Zij wilde het gemeenten

verbieden iets te doen waarmee ze hun taakstelling konden halen. Ze wilde VluchtelingenWerk weg hebben van alle locaties, terwijl we er nu juist voor zorgen dat VluchtelingenWerk weer terug kan komen. Ze wilde het onmogelijk maken voor asielzoekers om te gaan werken, terwijl we dat nu juist makkelijker gaan maken. Dat zijn allemaal dingen die fundamenteel gaan veranderen.

De **voorzitter**:

Tot slot.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

De heer Paternotte is goed met woorden, maar we kunnen letterlijk het nieuwe regeerakkoord erbij pakken. Er was afgelopen zomer heel veel te doen om de Faberwetten. De heer Paternotte zegt dat het symboolmaatregelen zijn. Zijn fractie in de Eerste Kamer zegt dat de procedure niet goed is en de inhoud niet opschiet. Uitvoeringsorganisaties zeggen dat het averechts kan werken. Mensen in het hele land, ook wethouders van D66, hebben zorgen. Over deze wetten staat in het regeerakkoord dat D66 ze gaat uitvoeren als ze worden aangenomen. Daarvan zei de heer Jetten gisteren dat D66 ze gaat uitvoeren. Wat is het nu? Is het symboolwetgeving en helpt het niet, of staan jullie erachter en gaan jullie het uitvoeren?

De heer **Paternotte** (D66):

Het is heel simpel. In het akkoord staat dat als de Eerste Kamer de wet aanneemt, deze wordt uitgevoerd. Zo gaat het met wetten. Of het nou de Spreidingswet of de Asielnoodmaatregelenwet is: als de Eerste Kamer ze aanneemt, dan heeft een regering die uit te voeren. Als u dan zegt dat uitvoeringsorganisaties dat niet willen, dan moet u wel heel precies zijn. Uitvoeringsorganisaties zijn net als u en ik hartstikke kritisch op die strafbaarstelling van illegaal verblijf. Dat vinden ze een maatregel waar ze niks aan hebben. Hetzelfde geldt voor de politie, bijvoorbeeld. Maar er zijn nog heel veel andere maatregelen in de Asielnoodmaatregelenwet. We hebben het COA, de IND en andere vertegenwoordigers uit de asielketen uitgenodigd aan de formatietafel. Je hoort van hen dat ze heel veel behoefte hebben aan versimpeling van de asielprocedure, zodat er niet zó veel verplichte stappen zijn die maken dat het heel erg lang duurt, waardoor vluchtelingen ook heel lang moeten wachten op duidelijkheid. Die maatregelen vindt u overigens ook terug in het akkoord van D66, CDA en VVD. Die zijn hartstikke hard nodig om ervoor te zorgen dat we in Nederland de opvang weer op orde krijgen.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):

De heer Paternotte en ik hebben de afgelopen jaren geregeld onderhandeld in andere kabinetten.

De heer **Paternotte** (D66):

Dat kan ik me nog herinneren, ja!

De heer **Ceder** (ChristenUnie):

Dat waren mooie tijden. Daarbij kwam strafbaarstelling ook geregeld aan de orde. Het is geen groot geheim dat een aantal van de partijen die hebben meegeregeerd die ook graag willen. Maar die is er nooit gekomen, mede vanwege het feit dat — dit waren ook de woorden die u eraan gaf in dit debat — het geen oplossing biedt en uitvoeringstechnisch ook best ingewikkeld is, nog even los van de morele vraag of je het moet willen. Nu staat het er wel in. Dat betekent dat D66 prioriteit heeft gegeven aan andere zaken en hierover niet zegt: tot hier en niet verder. Mevrouw Westerveld heeft het over symboolpolitiek, maar volgens mij is het zo dat onze penitentiaire inrichtingen, de sociale advocatuur en onze rechtspraak vastlopen als dit aangenomen wordt en uitgevoerd wordt op de manier die partijen als de PVV en andere partijen willen. Heeft de heer Paternotte het gevoel dat een van die bezwaren met dit akkoord is weggenomen, of koersen we op dit specifieke punt af op een drama?

De heer **Paternotte** (D66):

Ik vind het nog steeds een symboolmaatregel, onder andere omdat ik van de minister — dan heb ik het niet over deze minister, maar over de andere minister — geen duidelijk antwoord kreeg op de vraag wie hier nou echt mee geholpen is qua handhaving, gemeenten et cetera. Ik ben het met u eens dat er heel veel zou vastlopen als je dit zou uitvoeren zoals de PVV zou willen. Maar ik heb de minister ook het volgende horen zeggen: ondanks het feit dat de wettekst iets anders is, gaan we ons puur en alleen richten op mensen die de asielprocedure hebben doorlopen, afgewezen zijn en vervolgens hun eigen terugkeer naar het land van herkomst frustreren, en daarbij gaan we dan ook nog de prioriteit leggen bij overlastgevers. Als je het letterlijk zo doet en je je daar binnen de uitvoering helemaal aan houdt, dan vind ik het nog steeds een symboolmaatregel, maar denk ik niet dat daardoor bijvoorbeeld de hele keten van de sociale advocatuur gaat vastlopen.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):

Als ik u goed begrijp, vallen ongedocumenteerde kinderen hoe dan ook buiten deze regeling. Mensen die geen asiel hebben aangevraagd maar om een andere reden in Nederland ongedocumenteerd zijn en geen overlast veroorzaken, vallen hier wat D66 betreft ook niet onder. Dan gaat het dus specifiek om de groep die niet meewerkt en overlast heeft gepleegd. Ik vind ook dat die harder aangepakt mag worden. U verwacht dat dan ook van de minister, zegt u. Stel dan dat er toch wat meer ruimte in de wet zit. Die ruimte biedt de wet trouwens ook. Er is ook geklaagd over het feit dat de wet niet hetzelfde zegt als de minister. Kunnen we verwachten dat de premier, maar ook D66, dan een streep trekt en zegt: dit is niet wat we hebben afgesproken?

De heer **Paternotte** (D66):

U slaat nu natuurlijk wel een paar stappen over. De Eerste Kamer moet er nog over oordelen. Als de Eerste Kamer die wet niet aanneemt, staan wij voor de taak om te kijken

hoe we de asielprocedure gaan versimpelen. Maar die strafbaarstelling van illegaliteit komt er dan niet. Als die wet er wel komt, heb ik inderdaad begrepen dat de minister in de handhaving een duidelijke prioriteit schetst. Dan heb ik het over de prioriteit die u net ook aangaf.

De **voorzitter**:

Tot slot.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):

Ik vraag niet naar de prioriteit. Ik wil hier een piketpaal slaan, niet alleen voor de uitvoering. Ik heb het over de gevangensketen en de rechtspraak, maar ook over gemeenten, de IND en de Raad voor de rechtspraak. Geen enkele instantie vindt dit aspect, die strafbaarstelling, een goed idee. We gaan met elkaar dus een spannend avontuur aan. Wij hebben maar drie zetels. Een minderheid gaat een kabinet vormen. Daar moet ik mij toe verhouden. Ik vraag me af of deze afspraak hard geldt en of een aantal categorieën voor D66 dus categorisch uitgesloten zijn. Eén: ongedocumenteerde kinderen. Twee: meerderjarige ongedocumenteerden die geen overtredingen begaan of overlast veroorzaken en die ook niet in aanraking zijn gekomen met de IND. Dat was namelijk de uitleg die de minister gaf en die u ook gaf. Ik wil over een paar maanden niet verrast worden met het bericht dat de minister dit toch breder trekt. Dan hebben we namelijk wel een probleem.

De heer **Paternotte** (D66):

We hebben in hetzelfde debat gezeten, met dezelfde minister. Ik denk dat wij hem allebei houden aan de afspraken die hij daarin heeft gemaakt over wat die handhaving gaat inhouden. Laten we wel zijn: zelfs het kabinet-Schoof had de strafbaarstelling van illegaal verblijf niet in het voorstel voor de Asielnoodmaatregelenwet zitten. Die is erin gekomen door een amendement van de PVV, dat op een of andere mysterieuze manier ook nog een meerderheid haalde. Wat mij betreft was dat een waardeloos amendement. Dat heeft ervoor gezorgd dat we nu nog steeds geen Asielnoodmaatregelenwet hebben. Een van de dingen waar ik zo kwaad over ben, is dat door dit element, dus die symboolmaatregel van de strafbaarstelling van illegaal verblijf, een wet waarvan het kabinet zegt dat die hartstikke hard nodig is negen maanden vertraagd is geraakt. Dus ja, mocht dit er komen en mocht de Eerste Kamer ermee instemmen — dat weet ik niet — dan denk ik inderdaad dat de minister gehouden moet zijn aan wat hij heeft gezegd over de handhaving. Dat zou betekenen dat het in ieder geval niet zorgt dat de hele keten vastloopt, waar uw angst en die van mij ook zouden zitten.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Mijn vraag net was niet of wetten uitgevoerd moeten worden. Mijn vraag was waarom D66 dit niet heeft uitonderhandeld. Als u het symboolmaatregelen noemt en zegt dat het broddelwerk en spookrijden is, wie houdt u dan nu voor de gek? Dat waren het afgelopen jaar allemaal kwalificaties van de heer Paternotte en zijn collega's over deze wetten. En

nu staat dit gewoon in het akkoord. Waarom heeft D66 dit de afgelopen periode niet uitonderhandeld, als dit broddelwerk, spookrijden en al die andere kwalificaties is?

De heer **Paternotte** (D66):

Nogmaals, u haalt een paar keer "broddelwerk" aan en zegt dat het gaat over deze wetten. Ik heb afgelopen december gezegd dat dat gaat over de novelle. Het gaat niet over die twee wetten van vorig jaar juni, waar ik niet eens bij was. U moet me dus wel goed citeren. Wat D66 heeft gedaan, is afspreken dat wij voorlopig vasthouden aan de Spreidingswet, zodat we de opvang op orde kunnen krijgen. Het zou natuurlijk ook mooi zijn als het er kan komen dat het aan gemeenten zal zijn om te zorgen dat ze hun taakstellingen kunnen halen totdat er een goed alternatief is. Dat we zorgen dat mensen sneller kunnen meedoen, zodat ze na drie maanden weer aan het werk kunnen. Dat VluchtelingenWerk weer terugkomt op locaties. Dat we de tewerkstellingsvergunning voor asielzoekers flink gaan versimpelen, zodat mensen eerder aan het werk kunnen en sneller kunnen integreren. Dat we al die dingen doen om er op die manier voor te zorgen, samen met 2 miljard euro aan investeringen, dat kinderen niet door het hele land heen-en-weer gesleept worden. Dat is wat we hebben gedaan: concrete maatregelen die kunnen helpen voor snelle integratie en menswaardige opvang.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Dan citeer ik graag een collega van de heer Paternotte van D66, die afgelopen juni over deze wetten zei en aan de regering vroeg: wie bent u nu voor de gek aan het houden? Dat ging over deze wetten, die nu in het regeerakkoord staan en waarvan de heer Jetten gisteren vol overtuiging zei: dit gaan wij uitvoeren. Waarom, is mijn vraag aan de heer Paternotte.

De heer **Paternotte** (D66):

Uiteindelijk is er een verschil tussen uw partij en die van mij. Wij vinden dat we ook als Nederland maatregelen moeten nemen. Dat vinden wij. Uw partij vindt dat niet en dat mag. Wij vinden het niet verstandig om weer helemaal opnieuw te gaan beginnen. Ik heb genoeg kritiek op die wetten en die blijf ik ook hebben, zeker op het punt van strafbaarstelling van illegaal verblijf. Maar wij vinden het niet verstandig om weer helemaal opnieuw te gaan beginnen, terwijl COA, IND en voor een deel bijvoorbeeld ook VluchtelingenWerk zeggen dat we een aantal elementen uit die wetten gewoon nodig hebben op dit moment.

De **voorzitter**:

Tot slot.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Het is simpelweg niet waar dat wij niet zouden pleiten voor nieuwe maatregelen. Wij hebben de afgelopen tijd en in ons verkiezingsprogramma ook verschillende maatregelen neergelegd. Dat is één. Twee. Dit gaat niet alleen maar over een paar maatregelen. Dit gaat over mensenrechten. Dit gaat over fundamentele wetgeving. Dit

gaat over de vraag of we mensen zonder de juiste papieren hier illegaal verklaren. Dat zijn allemaal zaken waarvan tot nu toe ook de partij van de heer Paternotte zei: dat moeten we niet willen; dat gaat in tegen die mensenrechten. Dat is nu weggegeven aan de VVD. Mijn vraag aan de heer Paternotte is de volgende. Waarom is dat gedaan? Wat heeft u daarvoor teruggekregen? Maar vooral: met welke D66 praten we nu en waar gaat u nou de komende tijd naar kijken, als u echt wil onderhandelen over bijvoorbeeld mensenrechten? Wordt dat met de rechterkant van de Kamer of blijft u wel staan voor fundamentele mensenrechten?

De heer **Paternotte** (D66):

We zijn tegen de strafbaarstelling van illegaal verblijf en daar blijven we tegen. Als ik u was, zou ik niet mij maar anderen proberen te overtuigen om daartegen te zijn. U kunt dan bijvoorbeeld in de Eerste Kamer terecht, want daar wordt het op dit moment behandeld. Door de Tweede Kamer is het al aangenomen. Als een wet in de Eerste Kamer wordt aangenomen, dan moeten we die ook met elkaar uitvoeren.

Een van de vele vragen die u net stelde, was waarop wij hebben ingezet en wat wij hebben uitonderhandeld. Het antwoord is: zorgen dat we de asielopvang in Nederland weer op orde brengen. Ik had het net over Ter Apel. Het is een totale bende, maar dat komt ook doordat asielzoekerscentra werden afgebouwd, dingen tijdelijk gefinancierd werden en COA geen langdurige contracten kon sluiten, waardoor mensen uiteindelijk in hotels of op cruiseschepen worden opgevangen en kinderen door het land heen-en-weer worden gesleept. We maken het in Nederland veel moeilijker om snel mee te doen dan bijvoorbeeld in Duitsland. In Duitsland krijgen mensen zo snel mogelijk een bsn en kunnen ze ook aan het werk. Je ziet dat asielzoekers die mogen blijven daarna veel minder vaak in een uitkering zitten. We willen graag dat mensen meedoen. Oekraïners hebben laten zien dat dat ook kan. Als mensen hier de gelegenheid krijgen om te werken, willen ze ook heel graag bijdragen. Daar zetten we allemaal stappen op. Daarnaast zorgen we ervoor dat de Spreidingswet voorlopig blijft, zodat we aan alle gemeenten een bijdrage kunnen vragen om voor voldoende opvangplekken te zorgen. Dat zijn allemaal dingen die veranderen ten opzichte van het vorige kabinet. Ik kan u ook nog een aantal andere voorbeelden geven. Volgens mij gaat dat heel erg helpen.

En inderdaad, die symboolmaatregel, strafbaarstelling van illegaliteit, gaat daar niet bij helpen. Sterker nog, ik heb eigenlijk bijna niemand in de Kamer überhaupt horen zeggen dat die denkt dat dat nou een grote bijdrage levert. De minister van Asiel en Migratie zei: het zal niet een heel grote bijdrage leveren, maar het is een klein onderdeelje van het geheel. Ik denk dat we prima zonder zouden kunnen. Maar het allerbelangrijkste is dat we in Nederland zorgen voor meer controle over de Europese buitengrenzen en menswaardige opvang in Nederland.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

De heer Paternotte had het over de spanning die zit op de uitvoering in de asielketen.

Onder meer de IND smeekt om afschaffing van de dwangsommen. Die bedroegen het afgelopen jaar 80 miljoen. D66 stemde destijds tegen een SGP-amendement om dit op te lossen. Hoe kijkt hij daar nu naar, ook gelet op het feit dat het afgelopen jaar gewoon 80 miljoen aan belastinggeld weg is gegaan naar dwangsommen die feitelijk contraproductief werken?

De heer **Paternotte** (D66):

Wij vinden dat wij als Nederland de taak hebben om ervoor te zorgen dat de IND structurele financiering krijgt en dat we procedures versimpelen, waardoor ze niet eindeloos duren en mensen niet eindeloos in onzekerheid zitten. Alleen het afschaffen van die dwangsommen lost namelijk echt niks op. We hebben er wel vertrouwen in dat dat als we dat doen, met die structurele financiering en met de invoering van het Migratiepact, ook niet meer nodig zal zijn. Door amendement van de SGP — dat hebben heel veel juristen ook aangegeven — zal een rechter waarschijnlijk een streep zetten, omdat je nu eenmaal niet kan zeggen dat een specifieke groep mensen ineens geen recht meer heeft op de waarborgen die er bestaan als zij in Nederland een juridische procedure doorlopen. Dan heeft het niet zo heel veel zin om als Tweede Kamer toch die stap te zetten. Dan kunnen we ons er beter op richten om de opvang op orde te krijgen en de procedure sneller te laten doorlopen.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Wat betreft de eventuele juridische procedure: Nederland is het enige land in de EU dat zo'n regeling kent, dus juridisch ben ik daar niet zo bang voor. Dit zit echter ook in de Asielnoodmaatregelenwet, waar onder meer D66 in de Eerste Kamer zich over moet buigen. Daar gaat de heer Paternotte natuurlijk niet over, maar weten de D66-senatoren — anders kan de heer Paternotte dat misschien doorgeven — dat je met 80 miljoen per jaar ook gewoon 1.000 extra leraren zou kunnen aantrekken? Is D66 in de Eerste Kamer daarvan op de hoogte, denkt u?

De heer **Paternotte** (D66):

Nu zegt de heer Diederik van Dijk van de Staatskundig Gereformeerde Partij eerst iets staatsrechtelijk zeer verstandigs, namelijk dat ik niet over de Eerste Kamerleden van D66 ga, en daarna gaat hij aan mij vragen of Eerste Kamerleden van D66 op de hoogte zijn van zijn interruptie. Nou, misschien kijken ze mee, maar dat weet ik eerlijk gezegd niet. Ik ga het na afloop controleren.

De **voorzitter**:

U vervolgt.

De heer **Paternotte** (D66):

Voorzitter. Ik heb al wat gezegd over de Oekraïners en dat zij hebben laten zien dat snel meedoen kan. Ik heb net eigenlijk alles daarover al gezegd, maar ik zou nog aan de minister willen vragen of de invoering van de nieuwe status die vanaf volgend jaar gaat gelden, waarvan Oekraïners zelf zeggen "prima, natuurlijk is het logisch dat wij op een

gegeven moment ook gaan bijdragen als we in ruil daarvoor iets meer zekerheid over onze status in Nederland krijgen", samengaat met alles wat er tegelijkertijd met het EU-Migratiepact moet gebeuren. Of gaat het in het najaar vastlopen in de uitvoering?

Voorzitter. Als we deze stappen zetten, zijn wij ervan overtuigd dat we er inderdaad voor kunnen zorgen dat we de boel in Nederland meer op orde krijgen. Die stappen zijn: zorgen dat mensen sneller meedoen en zorgen voor snellere integratie, controle aan de Europese buitengrenzen en menswaardige opvang in Nederland.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel, meneer Paternotte. De heer Boomsma heeft een interruptie.

De heer **Boomsma** (JA21):

In het coalitieakkoord staat ook dat de partijen ernaar streven om het internationale vluchtelingenrecht aan te passen. Dat vindt JA21 goed, maar het staat er nog wel erg onvolledig in mijn ogen. Er staat wel dat de inzet, het doel is om ervoor te zorgen dat asielaanvragen buiten Europa kunnen worden gedaan, maar is D66 dan ook van mening dat het dan niet meer binnen de EU moet kunnen, dus dat het als je illegaal inreist niet ook nog in de EU kan? Of is het alleen een aanvulling op wat nu al kan?

De heer **Paternotte** (D66):

Dat is het einddoel, dat je een situatie hebt waarin wij in Europa nog steeds een bijdrage leveren aan de opvang van vluchtelingen — de meesten worden nu in de regio opgevangen en een deel in Europa — maar dan niet omdat mensen met een boot over de zee zijn gekomen, maar omdat ze zijn uitgenodigd via hervestiging. Dat is het einddoel en dat is waarom je die verdragen, waaronder het VN-Vluchtelingenverdrag, wilt aanpassen.

De heer **Boomsma** (JA21):

Dat snap ik. Dat staat er ook, maar is de heer Paternotte het dan wel met mij eens dat als je het mogelijk maakt om ook buiten de EU asielaanvragen te doen, dat waarschijnlijk wel zal leiden tot een zeer grote toename van het aantal asielaanvragen, juist ook doordat — dat is wat we eigenlijk willen — mensen niet meer die mensensmokkelaars hoeven te betalen en die gevaarlijke reis hoeven te ondernemen? Is hij het ermee eens dat dat zal leiden tot een toename? Dat zou je dan in ieder geval alleen kunnen overwegen of doen als je dan vervolgens ook zegt dat mensen niet meer ook nog binnen de EU asiel kunnen aanvragen, en dat je ze in principe buiten de EU gaat opvangen.

De heer **Paternotte** (D66):

Ik denk dat je dan in ieder geval in een situatie komt waarin de standaardroute niet meer binnen de EU asiel aanvragen is, maar dat dat dan inderdaad via aanmeldcentra buiten de Europese Unie moet. Zo hebben wij het ons op zich ook voorgesteld. Er zullen

ongetwijfeld nog wel verschillen zijn tussen D66 en JA21 als het gaat om wat dat dan betekent voor de verdragen en voor wie die gelden. Mensenrechtenverdragen in Europa gelden namelijk wat ons betreft voor iedereen die zich in Europa bevindt. Iedereen die zich in Europa bevindt, moet daar recht op hebben. Het doel is inderdaad wel dat mensen dan buiten de EU die procedure doorlopen. Hervestiging gaat natuurlijk ook hand in hand met zorgen dat wij een grote bijdrage leveren. We steken nu ook extra geld in ontwikkelingshulp. Dat zorgt ervoor dat de grondoorzaken van migratie mede worden aangepakt. Bijdragen aan opvang in de regio is ook een belangrijke bijdrage daaraan.

De voorzitter:

Tot slot.

De heer Boomsma (JA21):

Dit moeten we dan wel heel goed en precies gaan uitwerken en in de gaten houden, want als we niet uitkijken — als ik de heer Paternotte zo hoor, stelt mij dat niet gerust — krijgen we straks de situatie waarin mensen zich nog steeds kunnen beroepen op het recht op asiel binnen de EU, want u zegt: ja, die mensenrechtenverdragen gelden allemaal nog. Vervolgens kunnen ze ook nog asiel aanvragen buiten de EU en moeten we óók nog grote groepen mensen hier actief naartoe gaan halen. Dan belanden we van de regen in de stortregen.

De heer Paternotte (D66):

Dat betekent natuurlijk dat als je buiten de EU asiel kunt aanvragen en dat als je redelijkerwijze in staat bent geweest dat te doen, dat ook van je verwacht wordt en je niet alsnog in de EU die aanvraag doet. Maar ik kan me wel voorstellen dat er mensen zijn die gewoon geen kans hebben gehad om dat buiten de EU te doen. Ik weet niet of je daar dan een totale blokkade op moet leggen. Het zal inderdaad een uitwerking zijn.

De voorzitter:

Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Rajkowski voor haar inbreng in de eerste termijn namens de fractie van de VVD.

Mevrouw Rajkowski (VVD):

Dank u wel. Voorzitter. Nederland is een open en vrij land en juist daarom moeten wij aan het stuur blijven staan. Asiel en migratie raken onze vrijheid en veiligheid, zeker als we die niet in de hand hebben. Daarom kiest de VVD voor een balans: beschermen waar het moet en grip waar het kan. Want open grenzen is misschien van alle tijden, maar het handhaven van de grenzen en bepalen wie er wel of niet binnenkomt en mag blijven ook.

Vandaag spreken we over de begroting. Het is misschien een beetje een raar moment, zo tussen een oud en een nieuw kabinet. Voor ons staat wel nog steeds boven water dat als we blijven betalen voor noodopvang, crisismaatregelen en cruiseschepen, we eigenlijk de prijs van gebrek aan grip betalen, en niet alleen in geld, maar ook in draagvlak en veiligheid. Wij willen dus weg uit die crisissfeer en terug naar grip. De werkelijkheid is dat

de keten kraakt. Gemeenten lopen vast. De opvang loopt vast. Omwonenden voelen druk en ervaren op veel plekken ook ontoelaatbare intimidatie en onveilige situaties. Ook de echte vluchtelingen zijn hier de dupe van. Soms zien we meer chaos dan bescherming. Dit mogen we zo niet laten doormodderen. Daar trekken wij dus die harde grens. Wie het stuk Aan de slag heeft gelezen, ziet daarin toch wel een mooi aantal uitgangspunten als basis. Er staan stevige punten in om de grip weer terug te pakken. Er komen aanvullende nationale maatregelen en stevige instroombeperkende maatregelen. Europees blijven we inzetten op het beschermen van onze buitengrenzen. Het gaat om een harde aanpak van overlast en uit die crisissfeer weggan.

Voorzitter. Ik heb een zestal punten. Eerst de overlast. Wie hier bescherming zoekt, moet zich ook aan onze regels houden. Mensen die dat niet doen, of het nou gaat om strafbare feiten of overlast, verliezen wat ons betreft het voordeel van de twijfel. Daarom steunen we de harde lijn: veroordelingen zwaarder mee laten wegen, de glijdende schaal maximaal aanscherpen, Top X'ers steviger aanpakken, vtl en pbl uitbreiden et cetera, et cetera. Wat ons betreft horen de zwaarste gevallen dan ook echt in vreemdelingenbewing. Veel Nederlanders stellen een simpele vraag. Het komt vaak in het nieuws. Vandaag hadden we het over de dwangsommen, over de 79 miljoen euro; o nee, dat was gisteren. Het gaat ook om de overlastlijn van Zwolle richting Ter Apel. Zo zeg ik het maar even, want het laatste stukje is een bus. Ook daar worden nog steeds de boetes niet geïnd. Of die boetes daadwerkelijk worden geïnd of niet, lijkt afhankelijk van de COA-locatie of misschien wel van de directeur, de bestuurder die daar zit. Er zijn ook mogelijkheden om toch aan het innen van die boetes te gaan werken, bijvoorbeeld het inhouden van het leefgeld. Is dat iets waar de minister nog wat gas op kan geven in de weken die zij nog voor zich ziet? Graag een reactie van de minister.

Voorzitter. Dan over terugkeer. Terugkeer is wat ons betreft juist de kern van een geloofwaardig asielbeleid, want als mensen die weg moeten gaan niet weggaan of niet geholpen worden om weg te gaan, dan groeit de instroom alleen maar en verdwijnt ook het vertrouwen in de samenleving in het asielbeleid. Daarom zullen wij ons blijven inzetten voor de Terugkeerverordening in Europa. Daar is echt nog wel wat te doen, ook door een nieuw kabinet, om ervoor te zorgen dat die goed gaat landen.

Ondertussen zie je wel dat andere landen in Europa dan toch ontoelaatbare geitenpaadjes aan het zoeken zijn. We hebben eerder moties ingediend over wat Portugal probeerde met het erkennen van klimaatvluchtelingen. Die motie is toen breed gesteund in de Kamer. We zien nu ook Spanje. Spanje kondigde aan om grote groepen mensen zonder papieren via een versnelde route toch een verblijfs- en werkvergunning te geven. Dit zou zomaar een route kunnen zijn om via Schengen makkelijk binnen te komen en ook naar Nederland te gaan, juist terwijl wij hier een steeds strenger beleid op veiligelanders willen gaan doorvoeren. Dit maakt het hebben van grip op migratie en op wie er Nederland inkomt en wie niet voor ons dan wel een stukje lastiger. Kunnen de

beide ministers hierop reageren? Hoe kunnen zij ervoor zorgen dat we dit soort shopgedrag van lidstaten een halt toeroepen?

Over de uitvoering is al wat gevraagd, dus die kan ik overslaan.

Voorzitter. Dan heb ik nog een specifieke zorg over het gemixt wonen. Er is vandaag een debat in Amsterdam geweest over Stek Oost. Daar waren veel problemen tussen statushouders en studenten, van intimidatie tot zelfs verkrachtingen en nog veel ergere dingen. Het lijkt erop dat daar lang niet juist is ingegrepen, terwijl juist flexibele huisvesting, tijdelijke huisvesting, doorstroomlocaties en gemixt wonen steeds meer een oplossing gaan zijn om ervoor te zorgen dat ook statushouders uit een azc gaan. Maar dan moet dat wel veilig kunnen. De vraag aan de minister is dan dus: op het moment dat zoiets echt mis dreigt te gaan, aan wie is het dan om in te grijpen?

Even kijken. Dit is al eerder gezegd in een interruptiedebat. Ik ga het toch nog maar even benoemen, want de heer Boomsma begon er net ook nog over. Al dit soort losse maatregelen zijn natuurlijk niet genoeg. Het is belangrijk om nu een aantal nationale maatregelen en Europese maatregelen te nemen. Uiteindelijk willen wij naar die fundamentele koerswijziging en naar een stelsel waarin bescherming in Nederland alleen maar via hervestiging gaat, gericht op de meest kwetsbaren en op het voorkomen dat minderjarige kinderen via zeer gevaarlijke migratieroutes en bootjes Europa moeten bereiken om dan het magische woord "asiel" te roepen. Volgens mij zouden wij dat allemaal als Tweede Kamerleden niet moeten willen.

Voorzitter. Nog een laatste punt. Ik begrijp dat dit debat plaatsvindt tussen de twee kabinetten in, dus kan ik deze minister niet vragen om een heel nieuw eventueel coalitieakkoord uit te gaan voeren. Ik heb mijn inbreng dus echt gericht op wat we nu de komende weken nog kunnen doen en welke stappen er gezet kunnen worden. Dan komt er toch nog eentje bij mij boven en die gaat over het bewaren van de biometrische gegevens. Op dit moment is er namelijk een tijdelijke wet die ervoor zorgt dat al de gegevens over vreemdelingen die bewaard worden, worden verwijderd als we geen besluit nemen als Eerste en Tweede Kamer voor 1 maart. Het lijkt erop dat de Staten-Generaal samen dat ook niet gaan halen. Daarom is de vraag om geen onomkeerbare stappen te zetten en dus de al afgenomen gegevens niet al te vernietigen zolang het nieuwe wetsvoorstel nog aanhangig is in een van beide Kamers, zodat we daarna een gedegen besluit kunnen nemen over wat we überhaupt met dit wetsvoorstel willen doen.

Dank.

De voorzitter:

Dank u wel. Meneer Boomsma.

De heer Boomsma (JA21):

Ik stelde net ook even de vraag aan de heer Paternotte en die gaf aan: als het beleid nu wordt uitgevoerd, het Migratiepact lukt en we die keten op orde krijgen, dan is voor D66

eigenlijk alles koek en ei en dan zijn wij blij. Ik ben gewoon benieuwd hoe de VVD dat nu ziet. We hebben wat ons betreft namelijk gewoon een heel hoge instroom. Die moet drastisch omlaag. Dus kan de VVD misschien aangeven hoe zij daartegen aankijkt? Wat moet er nou precies gebeuren qua concrete resultaten? Wat moeten we behalen?

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):

Dat is zeker een belangrijke vraag. Wat ons betreft staan de instroombeperkende maatregelen nog steeds bovenaan. Je ziet ook dat in dit coalitieakkoord een hele hoop van die maatregelen van het vorige coalitieakkoord worden doorgetrokken. De asielwetten worden bijvoorbeeld onverkort uitgevoerd als ze worden aangenomen. Ja, in Europa vindt ook een hoop discussie plaats over het Migratiepact en de Terugkeerverordening. Daar kijken wij dan ook — laat ik het zo maar zeggen — hoopvol naar, maar niet naïef. We moeten wel nationale maatregelen blijven nemen. Stel dat het pact en de Terugkeerverordening niet gaan werken zoals wij hopen dat ze gaan werken. Dan moeten wij er wel voor zorgen dat Nederland minder aantrekkelijk wordt dan het nu is. Daar staan wat punten over in het coalitieakkoord. Je ziet toch ook dat er de afgelopen twee jaar niet helemaal niks is bereikt. Het inwilligingspercentage was iets meer dan 80%. De laatste getallen zeggen 30%. Het is dus niet zo dat er helemaal niks gebeurt.

De heer **Boomsma** (JA21):

Dat klopt. Er zijn zeker ook echt wel goede dingen gedaan. Alleen is de instroom nog steeds gewoon heel hoog.

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):

Zeker.

De heer **Boomsma** (JA21):

We zitten nog steeds tegen de 1.000 mensen per week. Dat moet gewoon stoppen. Ik wil dus graag van de VVD het volgende weten. Stel nou dat we over een jaar, als het nieuwe kabinet al die tijd heeft gezeten en van alles heeft gedaan, en het Migratiepact van start is gegaan, nog steeds op een instroom van 1.000 mensen per week zitten, of van 500 mensen per week, wat ook nog ongelofelijk veel is. Wat gaat de VVD dan doen? Wat kunnen we dan doen om in te grijpen?

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):

Dan gaan we dat dan bekijken. Dat hangt namelijk van heel veel dingen af. Wij zullen het blijven toetsen aan: kan Nederland het dragen? De heer Boomsma geeft nu aan dat dat wel spannend wordt. Klopt, dat is ook spannend. De instroom is nu veel te hoog. Dit zijn getallen die Nederland wat mij betreft niet kan dragen. Daar moeten we wat aan doen. Ik hoop dat we over een jaar een ander beeld hebben, met het pact en de Terugkeerverordeningen waar de onderhandelingen over door gaan lopen, maar ook met de aangenomen asielwetten die straks ingaan. Als dat niet zo is en als we met elkaar

concluderen dat Nederland dit nog steeds niet kan dragen en dat we moeten ingrijpen, dan zullen we dat debat met elkaar voeren.

De **voorzitter**:

Tot slot.

De heer **Boomsma** (JA21):

Prima. Dan moeten we inderdaad ingrijpen. Ik ben blij dat we het daarover eens zijn. Ik denk wel dat we er nu alvast over moeten nadenken. Ten aanzien van aanvullende maatregelen staat in het coalitieakkoord natuurlijk ook heel concreet bijvoorbeeld een tijdelijk verbod op nareizigers voor subsidiair beschermde. Maar de voorwaarden daarvoor zijn zo geformuleerd dat het heel erg de vraag is wanneer dat moment aantreedt. Je moet een hoge instroom hebben én de asielketen moet bezwijken én je moet het niet hebben kunnen voorzien. Wanneer is daar dan sprake van? Anders is dat toch een dode letter?

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):

Het coalitieakkoord, zeker het hoofdstuk over asiel en migratie, is niet als dode letter bedoeld. Het zijn een hele hoop maatregelen die we al eerder met elkaar hadden afgesproken en die we nu gaan voortzetten. Ik heb er alle vertrouwen in dat we nu een kabinet krijgen, ook met ... We hadden het laatste halfjaar echt twee bewindspersonen die er keihard voor hebben gestreden om nog binnen te halen wat er binnen te halen valt. Meteen maar even complimenten aan de minister die hier zit, en aan de andere, die hier morgen zit. Maar nee, dit is zeker geen dode letter. Als dit uit de hand blijft lopen, dan zullen we maatregelen moeten treffen. Een aantal haakjes staan in dat coalitieakkoord. Die heeft u net opgesomd.

De heer **Russcher** (FVD):

Ik heb een vraag aan mevrouw Rajkowski. In de campagne hoorden we de VVD vaak zeggen: wie misbruik maakt van ons land, moet terug. Ze gaf in haar betoog net ook al aan dat het nu makkelijker wordt om eventuele veroordelingen mee te nemen in een asielaanvraag. Alleen lees ik in het coalitieakkoord niets terug over statushouders. Ik ben benieuwd hoe de VVD daar nu naar kijkt en of de VVD statushouders ook wil uitzetten als die zich misdagen en ze een veroordeling oplopen.

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):

Dat hangt natuurlijk ook weer van de situatie af. Statushouders hebben natuurlijk wel een ander soort status dan asielzoekers. Maar nee, wat ons betreft is het uitgangspunt dat als je hier in Nederland bent, hier tijdelijk mag blijven en uiteindelijk Nederlander wil worden, we dan gedurende het hele proces kijken naar hoe jij je hier gedraagt, maar ook naar inburgering en taal. Het gaat ook over gedrag. Zeker, dat zal allemaal meegenomen moeten worden. Daarom hoop ik ook ... Misschien kom ik morgen toch nog met een motie over wat er in Amsterdam is gebeurd. Als er in dit soort situaties niet ingegrepen wordt, is dat wat ons betreft ontoelaatbaar.

De heer **Russcher** (FVD):

Welke concrete maatregelen zou de VVD dan willen om het makkelijker te maken om die statushouders uit te zetten?

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):

Ik ga eerst luisteren naar de beantwoording in de eerste termijn van de vragen die ik heb gesteld. Waar ligt de verantwoordelijkheid om in te grijpen en wie gaat dat doen? Daarna ga ik kijken of ik een motie ga formuleren.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Deze week zagen we mooie billboards van de VVD. Althans, ik denk dat de VVD ze heel mooi vindt. Ik vond ze nogal dominant aanwezig, om het zo maar te zeggen. Op die billboards viel me iets op. In het huidige kabinet, het kabinet dat nu nog zit, liep de VVD met ons voorop in "het strengste asielbeleid ooit". Op de billboards zag ik nu dat de laatste zin "doorpakken met streng asielbeleid" was. Ik zag daar dus een kleine afzwakking in. Er stond niet "doorgaan met het strengste asielbeleid ooit". Er zat een hele kleine disclaimer in, vond ik. Ik ben dus een beetje bang dat er de komende eigenlijk heel veel afgezwakt gaat worden. Kan mevrouw Rajkowski daar wat over vertellen? Wordt het een strenge asielaanpak of wordt het het strengste asielbeleid ooit?

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):

Ik hoop nog steeds het laatste. Ik heb net gezegd dat er het laatste halfjaar echt veel is doorgepakt rondom de asielafspraken. Ik hoop echt dat een verandering gaat zijn dat we daar de aankomende kabinetsperiode nog veel meer in kunnen doen. Inboeten op strengheid is volgens mij niet het verschil. Het verschil gaat hopelijk zijn dat we met elkaar nog meer kunnen gaan realiseren.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Ik maak me wel een beetje zorgen over deze minderheidscoalitie. CDA is toch meer aan de linkeroever gaan varen. D66 is toch een linkse partij. VVD zit daarbij. Ik ben dus een beetje bang dat er toch wat ingeleverd moet gaan worden van het strengste asielbeleid ooit. Nu lees ik dat er een minister voor Asiel en Migratie van het CDA komt. Ik snap dat het misschien lastig is om daar uitspraken over te doen, maar ik vraag me af hoe hard de VVD in de onderhandelingen heeft gevochten om Asiel en Migratie in eigen handen te houden.

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):

Dat weet ik eigenlijk niet. Ik hoor nu van mevrouw Van der Plas dat het een CDA'er wordt. Dat wist ik niet.

De **voorzitter**:

Tot slot, mevrouw Van der Plas.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Deze dingen worden natuurlijk in de krant gemeld; ze zijn nog niet officieel naar buiten

gekomen. Maar mijn vraag daarna is natuurlijk: hoe hard heeft de VVD in de onderhandelingen gevochten om het ministerie te claimen voor het strengste asielbeleid ooit?

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):

Ik weet dus niet hoe de gesprekken vandaag zijn gelopen. Maar ik denk dat het zeer transparant is dat het hoofdstuk over asiel en migratie er wat betreft inhoud, beleid en wat er op papier staat echt anders uit had gezien als de VVD niet aan tafel had gezeten. De heer Paternotte heeft er net ook wat over gezegd. In dit hoofdstuk hebben we heel veel dingen kunnen binnenhalen die een voortzetting zijn van het vorige kabinet. Dan gaat het om de ambitie en de wens om de grip echt terug te krijgen. Ik ben daar zeker trots op, ja.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de inbreng van de zijde van de VVD in de eerste termijn. U heeft allen de heer Ceder uit coulance de ruimte gegeven om nu het woord te mogen voeren. Daarvoor geef ik hem het woord. Meneer Ceder, gaat uw gang met uw inbreng namens de ChristenUnie.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):

Dank, voorzitter. In Nederland zoeken mensen asiel omdat zij in hun land van herkomst worden vervolgd. Vorige week was ik bij de demonstratie van jezidi's buiten voor de Kamer, hier vlakbij. Deze gemeenschap is op gruwelijke wijze vervolgd door IS. Mensen zijn vermoord. Vrouwen zijn verhandeld als seksslaaf. Het is voor hen nog niet altijd veilig in Irak. Toch vallen zij in onze asielprocedure nu tussen wal en schip. Ze voelen zich niet serieus genomen. Andere, omliggende landen hebben meer voor hen gedaan dan Nederland. Mijn vraag is wat de minister concreet kan betekenen voor de jezidi's als collectieve groep.

Daarnaast bereiken ons zorgwekkende signalen over de veiligheid in azc's. Bekeerlingen worden bedreigd door nota bene andere asielzoekers. Het aantal meldingen stijgt. COA-locaties staan onder druk. Er is soms terughoudendheid om op te treden bij religieuze spanningen. Is er zicht op waar deze dreigingen vandaan komen? Gaat het om jihadistisch gedachtegoed? Of is het beeld veel diffuser? Die analyse is nodig om gerichte maatregelen te kunnen nemen. Ik hoor het graag van de minister.

Voorzitter. Ik heb de afgelopen jaren, samen met andere partijen, herhaaldelijk aandacht gevraagd voor de positie van bekeerlingen in de asielketen. Het COA beschikt over een beleidskader en werkinstructies levensbeschouwingen, maar signalen van onder andere Stichting Gave laten zien dat deze kennis nog niet overal bekend is. Dat is letterlijk levensgevaarlijk. Locaties zijn daardoor handelingsverlegen. Wat doet de minister om dit beleid op alle locaties structureel onder de aandacht te brengen? Is er regelmatig overleg met organisaties, zoals Stichting Gave, die hierbij kunnen ondersteunen?

Voorzitter. Dan visa. Religieuze organisaties en kloosters in Nederland geven aan dat het inmiddels vrijwel onmogelijk is geworden om geloofsgenoten uit te nodigen op een toeristenvisum, ook voor conferenties. Waar een uitnodigingsbrief eerder volstond, worden aanvragen nu vaak zonder duidelijke reden afgewezen. Dat kan toch niet de bedoeling zijn? Welke ruimte ziet de minister om dit te verbeteren?

Voorzitter. Dan de Afghaanse vrouwen. Er is volop in het nieuws geweest dat zij teruggestuurd werden omdat het veilig genoeg zou zijn voor hen. Hoe kan het dat de minister via de IND van Afghaanse vrouwen vraagt zich te schikken naar de levensregels van de taliban en ze terug wilde sturen, terwijl Nederland tegelijkertijd de taliban aanklaagt wegens misdaden tegen de menselijkheid?

Tot slot. Vorige week spraken we tijdens een rondetafelgesprek over mensen zonder een geldige verblijfsvergunning. Zain Kiyani groeide op in Nederland, zonder papieren, maar werkt nu na het verkrijgen van een paspoort als bouwkundig ingenieur. Dit laat zien dat er mogelijkheden zijn. Wegkijken van ongedocumenteerde jongeren is economisch en sociaal onwenselijk. Juist nu de asielprocedures strenger worden, moeten we tegelijkertijd ook werken aan regelingen die jongeren perspectief bieden en tegelijk bijdragen aan de krappe arbeidsmarkt. Ik heb hierover meerdere moties ingediend de afgelopen jaren, ook met brede steun van de Kamer. Welke stappen zet de minister op dit dossier? Hoe voorkomen we dat nieuwe asielwetgeving deze trajecten doorkruist?

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel, meneer Ceder. Het woord is aan mevrouw Westerveld voor haar inbreng namens GroenLinks-Partij van de Arbeid in eerste termijn.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Voorzitter. Jaren geleden, in mijn rol als onderwijswoordvoerder, bezocht ik een school in de Achterhoek. Dat was een school voor kinderen die hier nieuw zijn. Nadat we een gesprek met leraren hadden gehad, zouden we ook een kijkje nemen in de klas. Maar op het moment dat de deur openging — ik weet dat nog heel goed — schoten die kinderen onder tafel met grote ogen van angst. Wat bleek? Ze waren bang voor weer een nieuw gezicht dat hen zou weghalen, dat ze misschien weer naar een nieuwe school zouden moeten of misschien nog erger: terug naar waar ze vandaan kwamen. Dat raakte me enorm. Ik herinner me dat nog steeds. Ik zag in deze klaslokalen kinderen die al veel te veel hadden meegemaakt, kinderen die van locatie naar locatie waren gesleept, kinderen die daar onder de schooltafels zaten en eigenlijk slachtoffer waren van ons asielstelsel.

De asielketen in ons land is de afgelopen jaren namelijk bij elkaar gehouden door ellelange wachtlijsten, door crisisnoodopvang, door gymzalen, door schepen, door evenementhallen, met weinig privacy, slechte hygiënische omstandigheden en

uitzichtloosheid voor ontzettend veel mensen. We hebben inmiddels meer noodopvanglocaties dan reguliere opvanglocaties. Bijna 8.000 kinderen leven in een noodopvanglocatie. Asielzoekers wachten langer dan ooit op een besluit van de IND. De groep die langer dan vijftien maanden wacht op een beslissing van de IND is inmiddels groter dan de groep die korter dan vijftien maanden wacht.

Nederland is een van de rijkste landen van de wereld. Maar een beetje van onze welvaart delen met mensen die vluchten voor oorlog en geweld lijkt ons niet te lukken. We zijn ook een van de meest georganiseerde landen ter wereld, vaak overgeorganiseerd, maar deze vaardigheden inzetten om mensen die totaal vastlopen, die vluchten voor oorlog en geweld, lukt niet. Dat dat niet lukt, is geen onmacht; het is vooral onwil. Het is het gevolg van het negeren van adviezen van deskundigen, van de talloze rapporten en ernstige signalen. Het is onwil, wensdenken en wanbestuur.

Voorzitter. Afgelopen vrijdag werd het nieuwe coalitieakkoord gepresenteerd, dus de begroting waar we het vandaag over hebben, is deels ingehaald door de realiteit. Maar we bespreken hem wel vandaag, dus ik heb daar vragen over. Ik denk dat mijn harde woorden van zojuist door sommigen hier afgedaan worden als: ja, dat is een politieke invulling en een verschil van inzicht. Maar als we kijken naar de begroting, naar de cijfers, dan zien we direct hoe wanbestuur eruitziet. Deze begroting neemt namelijk binnen enkele jaren met 80% af, leunend op wetten waarvan het op dit moment nog niet zeker is of ze het gaan halen, op wetten waarvan het onbewezen is dat ze effect hebben op de aantallen asielzoekers. De Raad van State stelt dat. Verschillende uitvoeringsorganisaties zeggen dit. Nota bene de partij die straks de minister-president levert, zei dit ook toen we deze wetten behandelden.

Voorzitter. Als je dan zo'n begroting maakt, is dat simpelweg wanbestuur. Het leidt ertoe dat er om de haverklap een opvanglocatie sluit en er ergens anders weer een nieuwe open moet gaan. Het leidt ook tot enorme maatschappelijke onrust; dat weten we ook allemaal. Niet voor niets doen burgemeesters en wethouders, maar ook leden van onze gemeenteraadsfracties en de gemeenteraadsfracties van andere woordvoerders hier, voortdurend een beroep op ons. Zij zeggen: dit leidt ertoe dat wij deze mensen niet meer op een goede manier kunnen opvangen. Ik denk ook aan de mensen zelf, want dit leidt ertoe dat mensen die hiernaartoe zijn gevlucht om de haverklap moeten verhuizen. Kinderen moeten vaak afscheid nemen van net gemaakte vrienden. Wat doet dit met een kind dat hier op een gammele boot naartoe is gevlucht en enorm bang is voor water? Als zo'n kind dan nu weer opnieuw op een boot wordt opgevangen, in een locatie die op geen enkele manier geschikt is voor dat gezin en voor zo'n kind, kan ik me voorstellen dat de trauma's van kinderen die hier ontzettend getraumatiseerd aankomen, alleen maar heftiger worden.

Daarom heb ik een paar hele concrete vragen aan dit demissionaire kabinet. Erkennen zij dat deze begroting ertoe leidt dat het COA geen langetermijnafspraken kan maken

over opvangplekken? Erkennen ze ook dat het COA met deze begroting dus afhankelijk blijft van de crisisnoodopvangplekken? Erkennen ze dat er de afgelopen tijd enorm veel geld over de balk is gesmeten omdat deze plekken twee tot drie keer duurder zijn dan reguliere opvangplekken? En erkent het demissionaire kabinet dat het COA op deze manier afhankelijk blijft van opvangplekken die in de verste verte niet geschikt zijn voor kinderen en voor mensen in een kwetsbare positie? Ik ben niet de enige die dit zegt, hè. Kijk naar de brief die de Algemene Rekenkamer ons stuurde. Zij rekenden uit dat een opvangplek dit jaar nog ongeveer €40.000 kost, maar dat dat bedrag met deze begroting in 2027 is afgenomen tot gemiddeld €7.500. Hoe realistisch is dat volgens het demissionaire kabinet? En hoe komt het dat er volgend jaar op deze begroting zo veel ruimte is om te bezuinigen op opvang?

De heer **Paternotte** (D66):

Dit is allemaal volkomen terechte kritiek op de plannen van het demissionaire kabinet als je doorkijkt naar 2027. Mag ik hieruit ook opmaken dat mevrouw Westerveld het een hartstikke goed idee vindt om er met een meerjarige, duidelijke financiering van 2 miljard extra voor te gaan zorgen dat het COA wél langetermijnafspraken kan gaan maken over opvang, en dat er structurele financiering is voor de Immigratie- en Naturalisatiedienst, voor Nidos en voor VluchtelingenWerk?

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Ik kom nog op het nieuwe coalitieakkoord en dan begin ik met een aantal punten die ik positief vind. Dat is onder meer het feit dat er inderdaad structurele financiering komt, want dat is keihard nodig. Dat ga ik zo ook zeggen.

De **voorzitter**:

U vervolgt.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Voorzitter. Ik heb nog een vraag aan het demissionaire kabinet. Erkent het kabinet dat de twee asielwetten en het Asiel- en Migratiepact ook de IND fors zullen belasten en dat die ook om extra capaciteit vragen van de asielketen, waarbij de kans groot is dat de doorlooptijden langer worden en de opvangcrisis groter wordt? Hoe wil de demissionaire minister dat voorkomen? Ook het Centraal Planbureau stelt dat er in 2027 juist 2,3 miljard bij zou moeten komen op de Asielbegroting. Hoe komt het dat de demissionaire minister juist in 2027 die begroting laat afnemen van 8,9 miljard in 2026 naar 5,1 miljard in 2027? Begrijp me niet verkeerd: dit is absoluut geen pleidooi om met geld te strooien, maar wel een pleidooi voor realistisch begroten en voor eerlijk begroten. Ik zei dat zonet al. We weten namelijk dat reguliere opvangplekken niet alleen beter maar ook veel goedkoper zijn. Het is veel goedkoper om hulpverleners, de IND en de rechtspraak gewoon hun werk te laten doen in plaats van hen te belasten met symboolmaatregelen, en om mensen eerlijk te spreiden over het hele land. Ik zei zonet al dat dit ook staat in de brief van de Algemene Rekenkamer. Zij stellen daarin heel duidelijk, en ik citeer: wij

verwachten van de minister dat de begroting, inclusief de bijbehorende meerjarenramingen, realistisch is. Dat is terecht, en dat zou de Kamer ook moeten vragen.

Voorzitter. Dan het favoriete onderdeel van de heer Paternotte, namelijk het coalitieakkoord. Ik begin bij wat mijn fractie daar verstandig aan vindt. De Spreidingswet blijft, er wordt meer geïnvesteerd in de opvang, de nadruk ligt op meedoen, er komt een stabiele financiering en er is aandacht voor de participatie van nieuwkomers, zodat ze kunnen meedoen. Zo veel mensen willen namelijk heel graag meedoen. Het is gewoon hartstikke verstandig om dat op te schrijven.

Tegelijkertijd, en dat bleek zonet ook uit ons interruptiedebatje, vind ik het bijzonder teleurstellend en ook pijnlijk dat D66, dat straks voor het eerst een minister-president gaat leveren, nu PVV-wetten gaat uitvoeren. Dat zijn wetten waarover de Raad van State, net als D66 eerder zelf, oordeelde dat ze onzorgvuldig zijn, niet doen wat ze beloven en uitvoeringsorganisaties nog meer belasten. Het zijn wetten waardoor mensen voor de gek worden gehouden. Dat zijn dus niet mijn woorden, maar de woorden van de voorganger van de heer Paternotte. Ik noem ook wetten zoals het tweestatusstelsel, waardoor de wachttijden bij de IND nog verder zullen oplopen. Ik noem wetten waardoor mensen strafbaar zijn omdat ze niet de juiste papieren hebben, terwijl we in het debat zelf waarschuwden voor uitbuiting en mensenhandel. Dat kunnen gewoon de gevolgen daarvan zijn. Ik noem wetten waardoor, vanwege de opstapeling van eisen rondom gezinshereniging, mensen die hierheen zijn gevlucht, jarenlang gescheiden worden van hun familieleden. Stel je eens voor dat je twee jaar moet wachten voordat je bijvoorbeeld je vader weer in de armen kunt sluiten of je kinderen weer kunt zien. Twee jaar lang! Dat heeft gewoon enorme gevolgen voor mensen die hier niet voor de lol naartoe komen, maar die vaak zijn gevlucht omdat ze in ontzettend onzekere omstandigheden zaten. Zij maken zich dan twee jaar lang of nog langer enorme zorgen over hun familieleden, hun geliefden, hun ouders of hun kinderen. Dit zijn ontzettend pijnlijke gevolgen van dit soort wetten. We weten ook dat het bijzonder schadelijk is voor alleenstaande minderjarigen dat ze zolang moeten wachten.

Nog erger is het dat de strafbaarstelling van de hier onrechtmatig verblijvende mensen een innovatieve maatregel is, een maatregel die mensen nog meer van de radar laat verdwijnen, niet beschermd tegen uitbuiting, en die er ook voor kan zorgen dat mensen zorg mijden.

De heer **Boomsma** (JA21):

Mevrouw Westerveld vindt dat er meer geld moet naar de opvang en ik kan dat ergens ook wel volgen, want de hele opvangketen piept en kraakt. Dat komt ook door dat hele jobbeleid van de afgelopen jaren. Nu heeft zij kritiek op allerlei maatregelen uit de noodmaatregelenwet en uit het coalitieakkoord. Ik ben gewoon benieuwd of GroenLinks-PvdA nou vindt dat de instroom naar beneden moet.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Wij vinden dat er gestuurd moet worden op de instroom, maar daar pakken we wel het rapport van de Staatscommissie Demografische Ontwikkeling bij. Die commissie zegt dat je, als je kijkt naar de instroom, het beste en het eerste moet kijken naar arbeidsmigratie. Als we kijken naar de aantallen, dan zijn er naar schatting rond de 1,2 miljoen arbeidsmigranten in dit land. Daar kun je wel op sturen, maar op dat vlak hebben we niets gezien van het afgelopen demissionaire kabinet. Sterker nog, staatssecretaris Paul zorgde ervoor dat een van de weinige maatregelen die er waren, van tafel werd afgevoerd. Daar kun je echter het beste op sturen. Natuurlijk zijn we bereid om te kijken wat goed is in alles. Natuurlijk pleiten wij voor stabiele financiering. Ik had net kritiek op de raming van de begroting, want of je nou aan de linker- of aan de rechterkant zit, we kunnen allemaal wel zien dat de raming niet deugt. Dat is mijn kritiek op het kabinet en op de begroting. Maar ja, je kunt sturen.

De heer **Boomsma** (JA21):

Het is goed dat het rapport van de Staatscommissie hier ook weer wordt genoemd. Het verbaasde mij eigenlijk ook dat dat nergens terugkwam in het coalitiedocument. Ik ga daar zo ook een vraag over stellen aan het CDA, denk ik. GroenLinks-PvdA zegt dus eigenlijk: sturen kan nou eenmaal alleen op arbeidsmigratie; op asielmigratie kunnen we eigenlijk niet sturen, dus die kan gewoon blijven op het niveau van nu of de afgelopen jaren.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Dit is lastig. Het is niet per se een wensdenken of een bewering. Als je kijkt naar rapporten van bijvoorbeeld het WODC, dan zie je dat je gewoon lastiger kunt sturen op asiel en migratie, omdat je niet altijd in de hand hebt of zelfs helemaal niet weet welke oorlogen er om ons heen zijn. Als we kijken naar de golven van asielmigranten, dan zien we dat migratie vaak te maken heeft met oorlog elders. Daar kun je niet per se op sturen en dat is hier het ingewikkelde aan. Daarom benoem ik hier de arbeidsmigratie, want die gaat over veel grotere aantallen. Daar gaat het echter veel minder over, misschien ook omdat sommige partijen er baat bij hebben dat mensen hier voor lage lonen kunnen werken en werk doen dat veel mensen in Nederland niet willen doen. Dat kan daarachter zitten. Dat is echter wel de groep waar je het meeste op kunt sturen. Daarom benoem ik dit hier. Het zou mooi zijn als je veel beter kunt sturen, dus laten we dan ook heel realistisch zijn en kijken naar wat wetenschappers en de Staatscommissie ons aanraden.

De **voorzitter**:

Tot slot.

De heer **Boomsma** (JA21):

Tot slot. Je kunt in beperkte mate sturen op asielmigratie binnen het huidige internationaalrechtelijke juridische kader. Daarom pleiten wij al heel lang voor een

aanpassing daarvan. We zijn blij dat daar nu in ieder geval iets over staat in het coalitieakkoord. Hoe staat GroenLinks-PvdA daar tegenover?

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

We gaan over een tijdje praten over het Europees Asiel- en Migratiepact. Volgens mij is de goedkeuringswet naar onze Kamer gestuurd en gaan we het daar over een tijdje over hebben. En dat moet ook best al snel gebeuren. Als het Migratiepact uiteindelijk is aangenomen, zou het zo snel mogelijk moeten worden uitgevoerd. Europees kun je dat namelijk wél beter sturen.

De **voorzitter**:

U vervolgt.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Voorzitter. Ik was bijna aangekomen bij de afronding. Mijn afrondende woorden zijn als volgt. Ik kan me voorstellen — dat zei ik net ook al — dat minister Faber zich weinig aantrok van signalen en feiten, maar we zijn wel teleurgesteld in de plannen die er nu liggen. We denken namelijk dat het niet gaat werken en dat het symboolmaatregelen blijven.

Ik wil afsluiten met de jezidi's; de heer Ceder begon daar ook al over. Ik heb afgelopen week ook met een aantal van deze mensen gesproken. Zij ondervinden namelijk direct de gevolgen van het harde beleid. Na het aanscherpen van het zogenaamde landenbeleid — dat was in 2024 — worden asielaanvragen van jezidi's afgewezen; zij worden niet meer beschouwd als risicogroep. Daar hebben wij ook schriftelijke vragen over gesteld, maar gezien de urgentie heb ik daarover nog een paar vragen aan het kabinet. Erkennen zij dat het geweld tegen de jezidi's voortdurend terugkomt? Erkennen zij dat de bescherming van de jezidi's in Irak niet of nauwelijks verbeterd is? Is er bereidheid om dat landenbeleid op dit punt aan te passen? Zelfs in het strengste asielbeleid ooit was er namelijk op papier in ieder geval ruimte voor die echte vluchteling. Als deze mensen dat niet zijn, wie dan wel?

De **voorzitter**:

Dank u wel, mevrouw Westerveld. Het woord is aan mevrouw Van der Plas voor haar inbreng namens BBB in de eerste termijn. Gaat uw gang.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Dank u wel, voorzitter. De grenzen van wat ons land aankan, zijn bereikt: fysiek, sociaal en financieel. Gemeenten lopen over, de woningnood is ongekend en onze voorzieningen staan enorm onder druk. Het huidige asielsysteem faalt, de instroom is te hoog, procedures duren te lang en uitstroom komt nauwelijks op gang. Dat leidt tot overvolle opvanglocaties, spanning in dorpen en steden en onvrede bij Nederlanders die zelf moeite hebben om een huis of een zorgplek te vinden.

Het huidige demissionaire kabinet zet de stappen om dit aan te pakken: de Asielnoodmaatregelenwet, het tweestatusstelsel, het verbod op voorrang voor statushouders op sociale huur en het intrekken van de Spreidingswet. Deze wetten zijn cruciaal voor BBB en ik wil ze daarom kort aflopen.

Over de Asielnoodmaatregelenwet en het tweestatusstelsel staat er dat deze onverkort door de aankomende regering worden uitgevoerd, mits die worden aangenomen in de Eerste Kamer. Maar gisteren lazen we in de media dat D66 in de Eerste Kamer voornemens is om tegen te stemmen. Hoe zit dit nou en wankelt dit akkoord nu al? Die wetten moeten door de Eerste Kamer heen, anders is de hele asielparagraaf weinig meer waard. Hoe kijkt de minister hiernaar?

Verder lezen we in het akkoord dat het verbod op voorrang voor statushouders op sociale huurwoningen voorlopig niet wordt ingevoerd, zolang de huisvestingsproblemen niet zijn opgelost. Daarmee erkennen de coalitiepartijen dat er een moment komt waarop die voorrang ook volgens hen niet langer gerechtvaardigd is.

De heer **Paternotte** (D66):

Mevrouw Van der Plas begint over de Eerste Kamer. Ze had net mij of mevrouw Rajkowski een vraag kunnen stellen over het akkoord, maar stelt in plaats daarvan vragen aan deze minister over het akkoord tussen D66, het CDA en de VVD. Ik wil de minister ook een beetje in bescherming nemen. Ik kan ervan getuigen dat zij niet betrokken is geweest bij dat akkoord. Ze kan daar dus ook moeilijk vragen over beantwoorden.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Ik ben net een minuut op weg, denk ik, dus als de heer Paternotte nog even wil gaan zitten en luisteren ... Ik heb zojuist de vraag aan de minister gesteld. Ik ben heel benieuwd naar haar visie daarop, omdat deze minister, samen met de andere minister, die hier nu helaas niet aanwezig kan zijn, heel erg hard heeft gewerkt om het asielbeleid en de wetten door de Tweede Kamer te krijgen. Natuurlijk ben ik wel geschrokken door wat D66 in de Eerste Kamer gisteren liet weten, met name vanwege de passage in het coalitieakkoord: we voeren die onverkort uit, mits die door de Eerste Kamer komen. Maar goed, dat gaan we zien.

Voorzitter. Wat BBB betreft kunnen we de behandeling van het wetsvoorstel daarom gewoon voortzetten, zodat de Kamer kan vaststellen wanneer dat moment is, bijvoorbeeld via een voorhangprocedure. Hoe kijkt de minister hiernaar?

Hetzelfde geldt voor de intrekking van de Spreidingswet. Ook hiervan stelt de nieuwe coalitie dat deze overbodig wordt zodra er voldoende vaste en flexibele COA-opvangplekken zijn. Kunnen we, omdat er, alsof het niks is, bijna 2,5 miljard extra naartoe gaat, ook dit wetsvoorstel behandelen? Ik hoor ook graag van de minister hoe zij dit ziet.

Voorzitter. Deze vier wetten zijn echt cruciaal voor een functionerend maar ook eerlijk asielbeleid. We hebben te maken met die nationale wetten, maar we moeten ook internationaal zaken doen. Oud-BBB-Kamerlid Claudia van Zanten diende al een motie in om te verkennen welke verdragen herzien of eventueel opgezegd moeten worden. Graag hoor ik van de minister hoe het daarmee staat. Is er een plan en zijn er gesprekken gaande met andere landen? Als die niets opleveren, wat dan? Blijven we dan vastzitten aan verdragen die zijn opgesteld met een naoorlogs gedachtegoed en die inmiddels een totaal andere werking hebben, of zeggen we ze op?

Neem artikel 8 van het EVRM, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Daarin staat het recht op gezinsleven. Dit is opgesteld in 1950 en was bedoeld om na de verschrikkingen van de Holocaust gezinnen te beschermen tegen de willekeur van de overheid. Het was nooit bedoeld als instrument voor grootschalige migratie naar Europa. Toch functioneert het wel zo. Ik vraag me af: dat klopt toch van geen kanten? Daarmee vraag ik de minister ook hoe zij dat ziet.

Ondertussen betaalt de hardwerkende Nederlander de rekening, dit jaar alleen al ruim 8,7 miljard. Dat is zonder de opvang van de Oekraïners. Het is omgerekend zo'n €885 per werkende Nederlander. Dat zijn alleen de primaire kosten. Daar zitten de zorg, onderwijs, de uitkeringen, de toeslagen enzovoorts dus nog niet bij. Deze nieuwe coalitie wil daar jaarlijks nog 2,4 miljard bovenop doen. Graag hoor ik van de minister wat zij van deze exorbitante bedragen vindt. Vindt de minister dat dit soort bedragen nog te verantwoorden zijn tegenover de burgers in Nederland? De hele asielketen is inmiddels miljarden duurder dan de hele politieorganisatie. Ze wordt bijna net zo duur als het hele mbo- en hbo-onderwijs gezamenlijk.

Voorzitter. Onder de mensen die binnenkomen, zit ook een significante groep raddraaiers en criminelen. Ik kan een hele waslijst aan incidenten opnoemen, maar het absolute dieptepunt zagen we in het gemengde wooncomplex in Amsterdam. Het idee om studenten samen te laten wonen met jonge mannelijke statushouders was al hartstikke naïef, maar wat daar is gebeurd, gaat alle grenzen te buiten: aanrandingen, groepsverkrachtingen en ernstige bedreigingen. Ik wil van de minister weten hoeveel van dit soort gemengde wooncomplexen er in Nederland zijn, en of daar signalen van ernstig wangedrag bekend zijn. Zijn de daders in Amsterdam inmiddels opgepakt? Als er straks een rechterlijke veroordeling ligt, is uitzetting namelijk mogelijk. BBB staat erop dat de minister deze mensen dan het land uitzet.

Voorzitter. Voor BBB is het uitzetten van criminele asielzoekers belangrijk, maar minstens zo belangrijk is voorkomen dat gevaarlijke personen ons land überhaupt binnenkomen. Precies daar ligt nu een groot risico. Enkele weken geleden heeft de door Koerden geleide SDF-militie het Al-Hol-kamp in Noordoost-Syrië verlaten. In dit kamp verblijven tienduizenden ISIS-vrouwen en kinderen, waaronder ook personen met Nederlandse paspoorten. Als het aan BBB ligt, kan deze groep Nederland niet in. Dat is

simpelweg veel te gevaarlijk. Daarom vraag ik de minister of zij bereid is om de paspoorten van deze personen in te trekken, of om hen tot "1F" te verklaren. Een 1F-verklaring houdt in dat iemand wordt uitgesloten van bescherming onder het vluchtelingenrecht vanwege betrokkenheid bij oorlogsmisdrijven, misdrijven tegen de vrede of misdrijven tegen de menselijkheid. Nederland moet veilig blijven, en dus vraag ik de minister of zij daartoe bereid is.

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel, mevrouw Van der Plas. Het woord is aan mevrouw Vondeling van de fractie van de PVV. Ik stel voor te schorsen na de zesde spreker, dus na de heer Van den Brink van het CDA. Dan schorsen we voor de dinerpauze.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):

Dank u wel, voorzitter. Vandaag behandelen wij de begroting Asiel en Migratie voor 2026. Het is een begroting die opnieuw miljarden aan Nederlands belastinggeld opslokt. Bijna 9 miljard euro staat er nu op de rol. Daarvan gaat een groot deel, 4,5 miljard, naar de opvang van asielzoekers via het COA en Nidos, en er gaan ook nog eens vele miljarden naar de opvang van Oekraïners. Dan hebben we het alleen nog maar over de directe kosten. Als je alle indirecte kosten meerekent, de extra druk op zorg, onderwijs, de woningmarkt, de bijstand en veiligheid, dan loopt de rekening voor asiel en migratie in Nederland al jaren op tot wel 27 miljard euro per jaar. Dat is geld dat we hard nodig hebben voor onze eigen mensen: voor lagere belastingen, betaalbare huizen en goedkopere zorg en energie.

In plaats daarvan pompen we miljarden in een systeem dat ons land kapotmaakt. Het aanmeldcentrum in Ter Apel zit overvol. De maximale bezetting van 2.000 asielzoekers per dag wordt continu overschreden, doordat er steeds meer asielzoekers bij komen. De dwangsom die het COA aan de gemeente Westerwolde moet betalen vanwege overbezetting, is al opgelopen tot 3 miljoen euro en loopt elke nacht verder op met €50.000.

Ondertussen wachten bijna 50.000 asielzoekers nog op een beslissing over hun asielaanvraag. En in die een of twee jaar dat ze in de opvang zitten, kosten ze een vermogen: peperdure opvang, leefgeld en zorgkosten. Boven op dat alles maken ze aanspraak op tientallen miljoenen euro's aan wachtgeld. Vorig jaar heeft dat de belastingbetaler bijna 80 miljoen euro gekost.

Onze verzorgingsstaat bezwijkt onder de permanente instroom van mensen uit veelal islamitische landen die massaal profiteren van onze uitkeringen, zorg en sociale huurwoningen. Het straatbeeld verandert. Wijken worden onherkenbaar, worden geïslamiseerd en zitten vol met overlast, drugs, diefstal en criminaliteit. Vrouwen

worden verkracht, buschauffeurs worden geïntimideerd en mishandeld, en oudere vrouwen worden vermoord.

De voorbeelden liegen er niet om. In het wooncomplex Stek Oost zijn Nederlandse jongeren en medewerkers sinds 2018 jarenlang geterroriseerd, bedreigd, aangerand en zelfs verkracht door de jonge mannelijke statushouders met wie ze gedwongen samenwoonden. Slachtoffers beschreven in een schokkende Zembla-uitzending het woonexperiment als pure hel: angst, trauma, bloed op de muren, mesdreigingen, steekpartijen en verkrachtingen.

Wooncorporatie Stadgenoot en de gemeente Amsterdam wisten al jaren van deze gruweldaden. Al in 2019 kwamen meldingen van verkrachting en aanranding binnen. Toch deden ze niets. Toen Stadgenoot in 2023 eindelijk wilde stoppen met dit levensgevaarlijke project, omdat ze de veiligheid niet meer kon garanderen, weigerde de gemeente Amsterdam dit en dwong de corporatie om door te gaan. Sterker nog, het experiment lijkt nog door te lopen tot 2028, alleen met iets minder statushouders. Schandalig! Het is een regelrechte misdaad tegen onze eigen jongeren.

Stek Oost is helaas geen uitzondering. In Startblok Riekerhaven was het al jaren raak met prostitutie, drugshandel, geweld en overlast. In november 2022 brandde een deel van het complex volledig af. De verdachte was een statushouder met psychische problemen die allang in beeld was bij instanties. Maar ook in Startblok Elzenhagen waren er vechtpartijen, steekincidenten, drugsgebruik, aanrandingen, vernielingen en intimidatie. Het waren allemaal incidenten, die zelfs doorgingen na alle zogenaamde maatregelen van de gemeente.

Voorzitter. Dit zijn geen incidenten. Dit zijn zieke sociale experimenten van linkse partijen, waarbij Nederlandse meisjes en jongens als proefkonijn worden gebruikt voor een multiculturele droom. De PVV wil dat deze gestoorde experimenten onmiddellijk worden gestopt: geen gemengde woonprojecten meer met statushouders en Nederlandse jongeren. Daders moeten keihard worden gestraft en Nederland worden uitgezet. En gemeenten en corporaties die dit soort waanzin blijven pushen, moeten worden aangepakt.

Voorzitter. Alsof al deze ellende nog niet genoeg is, verandert Nederland ook nog eens in een groot azc. Overal worden azc's uit de grond gestampt. Er zijn meer azc's in Nederland dan ziekenhuizen. Kosten noch moeite worden gespaard. Sportvelden moeten wijken voor asielzoekers. Verzorgingshuizen worden omgebouwd tot azc's. Gevangenis worden omgetoverd tot asielopvang.

De asielwaanzen kent geen grenzen en escaleert met de dag. Syrische asielzoekers en andere niet-westerse migranten zijn betrokken bij steek- en schietpartijen door het hele land. In het openbaar vervoer durven mensen nauwelijks meer in te stappen uit angst voor agressie en intimidatie. Een aantal weken geleden nog is een chauffeur op station

Emmen bedreigd, waarna uit veiligheidsoverwegingen de hele pendeldienst werd stilgelegd.

Het COA registreerde in 2024 meer dan 16.200 incidenten van agressie en geweld, een explosieve stijging die keihard samenhangt met de massale instroom van vooral jongemannen. Waarom voeren we geen zerotolerancebeleid tegen de overlast- en geweldplegers, vraag ik de minister. Waarom worden ze na een incident doodleuk overgeplaatst naar een ander azc, in plaats van dat ze linea recta het land worden uitgezet? En waarom krijgen asielzoekers die het ov terroriseren gratis buskaarten cadeau, in plaats van dat ze met diezelfde bus direct de grens worden overgezet?

Als de minister nu weer aan komt zetten met het excuus "we zijn gebonden aan EU-regels en we kunnen niet zomaar uitzetten", dan vraag ik de minister waarom het Dublinakkoord al jarenlang niet wordt uitgevoerd. Waarom laten we ondanks al die zogenaamd strenge EU-regels 96% van de asielzoekers gewoon binnen? Waarom geven we ze onderdak, gratis zorg, leefgeld en onderwijs? En dan krijgen ze vaak ook nog een verblijfsvergunning. Het bizarre is dat ik, als ik kijk naar de resultaten van de binnengrenscontroles, zie dat Nederland asielzoekers en Dublinclaimanten vaker van België en Duitsland overneemt dan we ze naar België en Duitsland terugsturen. We laten zelfs asielzoekers toe die al jaren in Duitsland verblijven en vloeiend Duits spreken.

Iedere week komen er 800 tot 1.000 asielzoekers bij. Dat zijn er meer in een week dan Denemarken in zeven tot acht maanden toelaat. Dat verschrikkelijke Europese Asiel- en Migratiepact, waar sommige partijen in de Kamer zo trots op zijn, gaat de massale instroom van migranten, asielzoekers, naar Nederland niet stoppen. Boten met migranten worden niet tegengehouden en teruggestuurd, maar binnengehaald en verdeeld over de EU. De Europese buitengrenzen blijven wagenwijd open. We blijven afhankelijk van landen als Griekenland en Italië, die de afgelopen decennia vrijwel iedereen door lieten lopen. Griekenland heeft nota bene al publiekelijk gezegd dat het pact niet gaat werken. En alsof dat niet genoeg is, is Brussel ook nog eens van plan om meer migranten uit onder andere Afrika legaal naar Europa en Nederland te halen. Het is duidelijk dat we het heft in eigen handen moeten nemen, onze eigen grenzen moeten bewaken en een asielstop moeten invoeren als we de instroom willen stoppen. Dat zijn de enige dingen die werken. Een groot deel van de Nederlanders is het daar roerend mee eens en wil een asielstop en remigratie.

Begin met het terugsturen van Syriërs, zeg ik tegen de minister. Assad is weg. Volgens de UNHCR zijn sinds 2024 meer dan 1 miljoen Syriërs teruggekeerd uit buurlanden als Turkije, Libanon en Jordanië. Zelfs Duitsland is begonnen met het gedwongen uitzetten van veroordeelde criminele Syriërs. Maar in Nederland komen alleen maar Syriërs bij. Het aantal Syriërs dat vrijwillig vanuit Nederland terugkeert, is lachwekkend laag, namelijk 0,08%. Bij elkaar zijn er tussen 2019 en 2025 amper meer dan 1.000 Syriërs uit

Nederland vertrokken met behulp van DTenV. Ondertussen zijn er in dezelfde periode ongeveer 100.000 Syriërs bij gekomen via eerste asielverzoeken en nareis.

Meer dan 71.000 Syriërs hebben sinds 2015 een paspoort gekregen. Nu lopen 70.000 Syriërs rond met een tijdelijke vergunning. Als we op deze manier doorgaan en niets doen, krijgen deze 70.000 Syriërs straks een Nederlands paspoort en blijven ze voorgoed in Nederland. Dat is onacceptabel. Nederland is geen permanente opvanglocatie voor Syriërs, die hier niet thuishoren. De PVV zegt daarom: trek al die tijdelijke vergunningen in en stuur ze allemaal naar Syrië, vrijwillig of gedwongen; dat maakt ons niet uit. Laat ze hun eigen land opbouwen in plaats van dat ze hier de boel terroriseren en onze huizen, onze zorg en ons geld inpikken.

Voorzitter, ik rond af. Terwijl landen om ons heen, zoals Duitsland, Oostenrijk, België en Polen, keihard optreden en strenge maatregelen nemen om de instroom te stoppen, legt het kabinet-Jetten, met volle steun van de VVD, de rode loper uit voor nog meer asielzoekers. Dit is geen grip op migratie, maar overgave aan de asielindustrie. Dit is geen totale asielstop, zoals de PVV al jaren eist en wat de meerderheid van de Nederlanders wil. Gisteren nog stemde vrijwel iedere partij in de Tweede Kamer tegen onze motie om eindelijk een asielstop in te voeren, met als gevolg nog meer onveiligheid op straat, nog meer islamisering van onze wijken, nog hogere kosten, nog meer druk op de zorg enzovoort, enzovoort. Ook de dwangwet, die gemeenten dwingt om asielzoekers op te vangen, blijft gewoon in stand; geen intrekking en geen aanpassing. De voorrang voor statushouders op sociale huurwoningen blijft voorlopig ook bestaan. In D66-taal betekent "voorlopig" gewoon "altijd". Nederlandse gezinnen, starters en ouderen blijven jarenlang op de wachtlijst staan, terwijl statushouders voorgaan. Ondertussen pompen ze miljarden euro's extra belastinggeld in asielopvang.

Onder het kabinet-Jetten krijgen we er niet tien nieuwe steden bij, maar in elke stad een azc erbij. Dat is geen beleid, maar verraad van de eigen bevolking. D66, VVD en CDA kiezen voor de asiellobby in plaats van voor de Nederlander. De PVV zal zich hiertegen blijven verzetten. In de tweede termijn zal ik daarom moties indienen om de asielkraan eindelijk dicht te draaien. Natuurlijk zullen wij tegen de begroting stemmen, tegen elke cent die naar deze falende asielindustrie gaat.

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Het woord is aan de heer Van den Brink voor zijn inbreng namens het CDA. Gaat uw gang.

De heer Bart van den Brink (CDA):

Dank u wel, voorzitter. Vandaag spreken we over de begroting Asiel en Migratie van het nog demissionaire kabinet, op de drempel van de start van het nieuwe kabinet. Met de keuzes in het vorige week gepresenteerde coalitieakkoord slaan we een nieuwe weg in.

We kiezen voor een asielbeleid dat steunt op vier uitgangspunten: de instroom verminderen en inzetten op een nieuw internationaal asielverdrag, de asielopvang op orde brengen, mensen eerder laten werken als zij de kans hebben om hier te mogen blijven en het steviger aanpakken van overlastgevers. Kortom, voorstellen die het CDA de afgelopen jaren al vaker heeft bepleit. De laatste keer dat ik hier in de plenaire zaal sprak over asiel, was bij de behandeling van de Spreidingswet in 2023. Nu, twee jaar later, is mijn boodschap grotendeels hetzelfde. We zullen namelijk met elkaar moeten werken aan het verlagen van de instroom en tegelijkertijd aan het oplossen van de problemen in de asielopvang. Tegelijkertijd moeten we ook de integratie van de mensen die hier mogen blijven met veel meer inzet mogelijk maken. Te lang is in deze Kamer het debat gegaan over óf alleen de instroom óf alleen de opvangproblematiek. Het CDA wil de brug slaan door deze twee onderwerpen met elkaar te verbinden, zowel hier in de politiek als maatschappelijk als in de samenleving. Hopelijk is dat ook wat de partijen hier in de Tweede Kamer willen bereiken in de periode die voor ons ligt.

Voorzitter. Omdat er de afgelopen jaren veel onrust is geweest op dit dossier, wil ik vandaag nadrukkelijk stilstaan bij de medewerkers van de IND, Nidos, het COA, de Dienst Terugkeer en Vertrek en VluchtelingenWerk. Dat zijn de mensen die het systeem de afgelopen jaren draaiende hebben gehouden, vaak onder enorme druk en in steeds veranderende politieke omstandigheden. Dat heeft rechtstreeks effect gehad op hun werk. Wij willen hier vandaag uitgesproken hebben dat wij waardering hebben voor de veerkracht van alle medewerkers en vrijwilligers in de uitvoering, evenals voor die van lokale bestuurders die hun verantwoordelijkheid hebben genomen.

Voor het CDA begint asielbeleid bij rechtvaardigheid, bij de overtuiging dat ieder mens recht heeft op een menswaardige behandeling en dus ook op fatsoenlijke opvang. Tegelijkertijd betekent rechtvaardigheid ook dat een asielsysteem moet werken en dat het moet passen binnen de spankracht van de samenleving. Daarom is het CDA voorstander van het verlagen van de instroom van alle vormen van migratie, dus ook die van asiel. Met de Asielnoodmaatregelenwet en het tweestatusstelsel, die hopelijk snel door de Eerste Kamer worden aangenomen, kunnen belangrijke stappen worden gezet richting een rechtvaardiger asielbeleid.

Bij de aanvaarding van de Asielnoodmaatregelenwet onlangs is ook de dwangsom geschrapt. Honderden miljoenen euro's zijn de afgelopen jaren betaald zonder dat dit effect heeft gehad op een snelle afdoening van aanvragen. Ik wil de minister vragen hoe het nu staat met de daadwerkelijke afschaffing van die dwangsom. Is deze direct mogelijk als de wet door de Eerste Kamer is gekomen?

Voor het realiseren van stabiele opvang is het CDA altijd voorstander geweest van de Spreidingswet. Solidariteit is namelijk geen vrijblijvend begrip. Elke gemeente moet verantwoordelijkheid nemen en een bijdrage leveren, het liefst met kleinschalige opvang. Daarom heb ik een concrete vraag aan de minister over wat hier ook al door

JA21 is gevraagd. De wet schrijft volgens mij namelijk voor dat we voor 1 februari duidelijkheid moesten krijgen over de verdeling. Waarom hebben we die cijfers nog niet gekregen? Kunnen die alsnog morgen aan ons worden toegestuurd, met daarbij een verklaring?

Ik wil de minister ook vragen of er vanuit het ministerie of in samenwerking met bijvoorbeeld de VNG actief wordt meegedacht met gemeenten over de communicatie rondom nieuwe azc-locaties. Te vaak, ook de afgelopen tijd weer, zien we dat er alleen al door de wijze waarop door gemeenten gecommuniceerd wordt, nogal wat gedoe ontstaat. Gemeenten worstelen er ook mee op welke wijze ze dit nou het beste kunnen aanpakken. Graag een reactie hierover. Tegelijkertijd zitten we nog steeds met enorm hoge kosten voor de opvang van asielzoekers en statushouders. Erkent de minister dat deze kosten rechtstreeks samenhangen met het gebrek aan structurele opvanglocaties, structurele financiering en voldoende doorstroom in de afgelopen periode?

In een rechtsstaat wordt uitvoering gegeven aan de besluiten van de IND en is terugkeer het vanzelfsprekende sluitstuk. Er moet worden opgetreden wanneer mensen zich hieraan onttrekken. Op dit moment verlaat slechts 20% van de uitgeprocedeerde asielzoekers Europa daadwerkelijk. De minister heeft tijdens het debat over de novelle aangegeven dat er een akkoord bereikt is over de Terugkeerverordening. Graag horen wij wanneer die Terugkeerverordening in werking kan treden en wat dit concreet betekent voor het Nederlandse terugkeerbeleid. Hoe gaat dit leiden tot snellere en effectievere terugkeer, en wat zijn de cijfers over het uitzettingsbeleid van het afgelopen jaar vanuit Nederland?

De heer **Boomsma** (JA21):

Ik ben blij om te horen dat het CDA aangeeft dat het een beperking van de instroom, ook van asielzoekers, nastreeft. Ik zei het net al even, maar het verbaast me eigenlijk dat het rapport van de staatscommissie over de demografie niet terugkeert in het coalitieakkoord. Is dat wat het CDA betreft nog steeds leidend, en zou dat de ambitie moeten zijn?

De heer **Bart van den Brink** (CDA):

We hebben in dat debat — dat was, denk ik, anderhalf, twee jaar geleden — Kamerbreed uitgesproken dat we dat rapport omarmen en dat de conclusies ook moeten worden omarmd. Ik zat net nog even na te denken. Als je door dat coalitieakkoord heen kijkt, zie je dat ook terug. In die geest hebben we de afspraken gemaakt die er zijn. Op al die terreinen hebben we afspraken gemaakt, ook over bijvoorbeeld arbeidsmigratie. We zien ook accentverschillen; daar moet ik ook eerlijk over zijn. Op studiemigratie ligt nu net weer een ander accent dan de vorige keer. Dat komt ook doordat we in dit coalitieakkoord afspraken hebben gemaakt over de inzet wat betreft economie en vakkrachten. De geest van die Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen zit absoluut in dit akkoord. Op die lijn zullen we ook voortgaan.

De heer **Boomsma** (JA21):

Dat roept natuurlijk wel een vraag op. Als er inderdaad andere accenten liggen en de coalitie net iets minder wil doen aan arbeidsmigratie en studiemigratie, dan zal er om aan de voorgestelde bandbreedte te voldoen, méér moeten worden gedaan aan het beperken van asielmigratie. Deelt de heer Van den Brink die conclusie?

De heer **Bart van den Brink** (CDA):

Ik denk dat we de discussie over de exacte bandbreedte en hoe je die toepast de afgelopen jaren nog niet helemaal uitgediscussieerd hebben, niet in deze Kamer en ook politiek-maatschappelijk nog niet helemaal. Even ter nuancering van mijn woorden, dan wel uw interpretatie van wat ik zei: als je kijkt naar wat we afgesproken hebben, blijft arbeidsmigratie in dit coalitieakkoord net zozeer een prioriteit als in het vorige coalitieakkoord. Wat betreft studiemigratie gaan de instroomcijfers ook nog steeds naar beneden, maar worden er wel experimenten gedaan met de vakkrachtenregeling en wordt er gekeken hoe we die op een nieuwe manier zouden kunnen vormgeven. We gaan daar dus wel degelijk mee door.

De **voorzitter**:

Tot slot.

De heer **Boomsma** (JA21):

Dan ook nog de vraag aan het CDA over die aanpassing van het internationaal vluchtelingenrecht. Nogmaals, wij waren tevreden over het feit dat dit werd aangekaart. Er staat nu dat het mogelijk moet worden gemaakt om asiel aan te vragen buiten de EU. Is de heer Van den Brink het met ons eens dat dat alleen kan als je het dan niet meer mogelijk maakt om dit binnen de EU te doen? Dat kan je misschien bij uitzondering doen, maar in principe moet het dan niet meer binnen de EU kunnen, omdat je anders alleen maar iets toevoegt.

De heer **Bart van den Brink** (CDA):

Zeker. Volgens mij delen we hier een ideaal. Dat is een ideaal dat in het verleden al vaker door mij, maar ook door het CDA, is uitgesproken. Het ideaal is dat je naar een internationaal asielsysteem gaat waarin asiel echt alleen maar buiten Europa kan worden aangevraagd. Als het zowel in Europa als buiten Europa kan, dan is het dubbelop. Wij weten ook dat dat een lange weg zal zijn, maar het is wel ons doel om het asielsysteem echt te hervormen, zodat er buiten Europa asiel wordt aangevraagd, de mensensmokkelaar uit het systeem wordt gehaald en we mensen die op dit moment niet in de gelegenheid zijn om die asielaanvraag te doen, toch ook buiten Europa de aanvraag kunnen laten doen.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Europese samenwerking is hartstikke goed als alle landen meedoen, maar we zien keer op keer dat dat niet gebeurt. Er zijn hier al een aantal keer moties aangenomen om verdragen aan te passen, te herijken of misschien wel op te zeggen. De nieuwe minister

van Asiel en Migratie moet dus naar Brussel om daarover te spreken. Wat nou als het niet gebeurt? Hoe gaan we ervoor zorgen dat we die instroom in Europa, maar zeker ook in Nederland, wel gaan beteugelen als er geen echte, extra strakke nationale maatregelen komen?

De heer **Bart van den Brink** (CDA):

Allereerst slaan we met de vuist op tafel! Nee, dat is een grap van een tijdje geleden. Het ingewikkelde aan die internationale verdragen is dat we die met elkaar gesloten hebben. Daarom zul je die ook met elkaar moeten aanpassen; dat is een hele lange mars. Ik geloof niet in de route van eenzijdig verdragen opzeggen. Dit vergt een enorm lange weg van diplomatie en overtuigingskracht. Ik geloof dat heel veel landen in Europa hetzelfde probleem zien dat Nederland ziet, namelijk dat er wereldwijd een groot migratievraagstuk is en dat de wetten en de internationale verdragen die we daarvoor hebben, gewoon verouderd zijn en niet meer toegesneden zijn op de situatie van vandaag. Dat heeft BBB volgens mij ook vaak bepleit. Ik geloof dus zeker dat er momentum is, maar ik geloof ook echt dat het een lange weg is om dat diplomatiek voor elkaar te krijgen.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Ondertussen zien we qua instroom dat een deel van de mensen die we hier naar binnen halen, onze westerse normen en waarden volstrekt niet delen. Kijk alleen al naar wat er in Amsterdam is gebeurd in dat opvanghuis of studentenhuus. De zorg blijft wel degelijk bestaan over wat we hier elke week binnenkrijgen. Elke asielzoeker die hier naartoe komt — dit zijn gewoon berekeningen van het COA — kost €2.100 per maand. Dan praten we over €26.000 per jaar. Hun zorgkosten worden betaald, terwijl wij meer moeten gaan betalen voor het eigen risico. Je krijgt volledige medische behandelingen als je twee maanden in de opvang zit. Dat is gewoon niet meer houdbaar. Ik verwacht van deze nieuwe coalitie echt wel dat er doorgedaan wordt met het strengste asielbeleid ooit. We hebben niet alleen nu al een probleem, maar die problemen gaan ook echt nog veel groter worden. Wat vindt de heer Van den Brink daarvan?

De heer **Bart van den Brink** (CDA):

De problemen die mevrouw Van der Plas beschrijft, waren gisteren een probleem en die zullen morgen ook een probleem zijn. De coalitie die er zit, ongeacht welke, wordt geconfronteerd met een aantal hele grote vraagstukken op het terrein van asiel en migratie. Die zijn niet opeens minder groot als er een nieuwe coalitie zit. In die zin is die opgave ook voor de nieuwe coalitie enorm. Ik geloof wel dat we, met wat we als coalitie hier hebben neergelegd, de stappen kunnen zetten om dat onder controle te krijgen of er in ieder geval meer grip op te krijgen. We beperken de instroom, we brengen de asielketen op orde, we investeren in het aanpakken van overlastgevers en we laten mensen sneller meedoen. Ik denk dat dat bij elkaar opgeteld een enorm goede aanpak is om de problemen die u ook beschrijft echt minder te laten worden.

De **voorzitter**:

Tot slot.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Dan even over arbeidsmigratie. Dat wordt er altijd even in gegooid, zo van: ja, maar daar moeten we ook de instroom beperken. Een groot deel van de arbeidsmigranten hebben we nu gewoon keihard nodig, in de bouw, in de schoonmaak, in de zorg, in de voedselproductie. Deze mensen dragen ook bij aan onze economie. In CBS-cijfers over het aantal bijstandsgerechtigden zien we een oververtegenwoordiging van migranten die buiten Europa zijn geboren, maar ook van migranten die in Europa zijn geboren en die geen bijdrage leveren aan onze economie. Die krijgen een bijstandsuitkering. Ik gun iedereen geld op zijn rekening zodat hij kan eten. Maar het is wel een wezenlijk verschil of je het hebt over arbeidsmigranten die hier onze economie draaiende houden — stel dat ze morgen allemaal weg zouden zijn, dan wens ik Nederland veel succes — of over mensen die afhankelijk zijn van een uitkering, die heel veel zorg nodig hebben, die vol met trauma's zitten en die een groot beroep doen op de zorg. Wij zeggen dat de zorgkosten zo hard stijgen vanwege de ouderen, maar ze stijgen ook heel erg vanwege het aantal mensen dat een beroep doet op een uitkering. Die cijfers zijn gewoon te vinden bij het CBS.

De heer **Bart van den Brink** (CDA):

Ik denk dat mevrouw Van der Plas zeker gelijk heeft in die zin dat je die groepen niet tegenover elkaar moet zetten en ook niet te makkelijk op een hoop moet gooien. Het zijn gewoon twee hele verschillende vraagstukken. Het asielvraagstuk en alles wat daarmee samenhangt, met zijn internationale verdragen en de ingewikkeldheden die we daarvan kennen in de afgelopen jaren, heeft zijn eigen aanpak. Dat geldt ook voor de arbeidsmigratie, maar wel binnen een Europese context. U heeft helemaal gelijk dat arbeidsmigratie nu en in de toekomst noodzakelijk zal zijn voor onze economie. Maar waar we die kunnen beperken, zullen we dat moeten doen. Dat is de opgave die we met elkaar moeten oppakken.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

De heer Van den Brink had het over de grote asielopgaven die er al heel lang liggen. Hij refereerde ook even aan de afgelopen twee jaar en de roerigheid — ik weet niet goed welke woorden hij precies gebruikte — die de asieldebatten hebben opgeworpen. Dat had niet in de laatste plaats ook te maken met de twee asielwetten van toenmalig minister Faber, en met hoe daartegen is gefulmineerd door heel veel fracties in deze Kamer. Maar nu, zonder al te veel ophef, gaat de nieuwe coalitie toch gewoon met die wetten verder. Wat zegt dat, afgezet tegen alle ophef die daar zo lang over is gemaakt?

De heer **Bart van den Brink** (CDA):

Wat u hier aan mij vraagt, is een sociologisch dan wel politicologisch studieobject. Ja, wat zegt dat? Dat de stijl van besturen nogal bepalend is voor de wijze waarop je

draagvlak organiseert in een gepolariseerd debat. Ik denk dat dat mijn eerlijke antwoord is. Over de maatregelen in zichzelf hebben we altijd gezegd dat ze binnen het Europees recht waren. Ze waren ook voorstelbaar; dat stond ook in ons verkiezingsprogramma. Alleen, de wijze waarop je het presenteert, de wijze waarop je doet voorkomen welk effect het heeft en ook de wijze waarop je laat zien of je de uitvoering serieus neemt, heeft denk ik het debat veroorzaakt dat we de afgelopen jaren hebben gezien. Ik denk dat we nu zien, mede dankzij de zittende bewindslieden in de afgelopen maanden, dat dat weer tot rust is gebracht. Dat is alleen maar fijn.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Ik begrijp het. Het is misschien ook een klein beetje een gemakkelijk antwoord. Dat de toenmalige coalitie er af en toe een potje van maakte, ga ik zeker niet ontkennen. Tegelijkertijd is er te veel gekeken naar de boodschapper, ten koste van de boodschap, en zouden we daar toch lessen uit moeten trekken. Misschien is dat de les die we breder moeten trekken.

De heer **Bart van den Brink** (CDA):

Dan zou ik u allen moeten gaan recenseren terwijl ik hier net weer sta, sinds een jaar of tweeënhalf. Laat ik me daar maar niet aan wagen.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Ik deel de verbazing van de heer Van Dijk over hoe het kan dat wetten waarop heel veel kritiek was van onze kant van de Kamer, ook van D66, zo makkelijk worden overgenomen in een nieuw coalitieakkoord. We denken wel anders over de inhoud, zeg ik daar meteen even bij. Mijn vraag gaat daar wel over. Wij hadden een paar maanden geleden het debat over de novelle, het zogenaamde "kopjesoepamendement". Het CDA was aan het einde van dat debat gerustgesteld en zei: de hulpverleners kunnen hun werk gewoon blijven doen; mensen hoeven niet bang te zijn dat ze geen zorg meer krijgen. Anderhalve week geleden hadden we hier een rondetafelgesprek over, waarin een heel concreet voorbeeld werd genoemd: zwangere vrouwen gaan naar de GGD, die niet goed weet wat ze ermee aan moet en vervolgens de politie belt, die deze vrouwen vastzet. Dit soort signalen hoor ik meer. Ik zou dan toch willen weten van het CDA: als signalen binnenkomen dat mensen hulp zoeken maar toch de politie wordt gebeld, stelt dat het CDA dan echt helemaal gerust?

De heer **Bart van den Brink** (CDA):

Minister Van Weel heeft in dat debat volgens mij aangegeven dat natuurlijk niet moet worden miskend dat er wel degelijk onrust is gecreëerd of is ontstaan in het debat dat over die novelle heeft plaatsgevonden. Hij rekende zich dat volgens mij ook aan. Ik doe dat ook, in de zin dat je je, als je zoiets steunt, ook rekenschap moet geven van de onrust die er dan ontstaat. Minister Van Weel heeft aangegeven dat hij publiekelijk en met die organisaties het gesprek zal aangaan om ze echt die geruststelling te geven, maar dat ook duidelijk zal worden gemaakt in communicatie, op welke manier dan ook, dat

medische hulp te allen tijde geboden moet worden. Dat dat in deze specifieke situatie, die ik niet ken, dan toch anders is gegaan, is zeker betreurenswaardig en moeten we zien te voorkomen. Dat is absoluut het doel dat we met elkaar nastreven. Feit is natuurlijk wel dat de Vreemdelingenpolitie in de situatie kan komen dat ze mensen aantreft die hier illegaal zijn en dat zij dan ook een taak heeft, maar medische zorg gaat altijd voor het optreden van de Vreemdelingenpolitie.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Alle begrip dat er niet op individuele situaties kan worden ingegaan. De reden dat ik dit noem, is dat het hier in de Tweede Kamer in een openbare bijeenkomst aan ons werd gemeld. Ik hoor ook andere signalen. Ik heb alle begrip dat je daar als Kamerlid niet op kan ingaan als je de signalen niet precies kent, maar we weten dat deze wetten nog niet formeel in werking getreden. Verschillende partijen, zeker wij, hadden zorgen. De afdrank van het CDA was na het debat: mensen hoeven zich eigenlijk geen zorgen te maken, want medische hulp blijft bestaan. Ik hoor het u weer zeggen. Als er al voordat deze wetten zijn ingegaan toch verschillende signalen komen dat dat niet zo is, wat zegt dat dan over deze wetten? Wat zegt dat over de medemenselijkheid die het CDA zo hoog in het vaandel heeft staan?

De heer **Bart van den Brink** (CDA):

Ik ben er nog steeds van overtuigd dat er een wet ligt die in juridische zin op orde is en dat enkel het niet meewerken aan terugkeer strafbaar wordt gesteld. In juridische zin zit die wet gewoon goed in elkaar. En wat het in de praktijk betekent voor die organisaties? Ik kan ze geruststellen in juridische zin en in de communicatie dat mensen te allen tijde medische hulp kunnen krijgen. Minister Van Weel heeft ook toegezegd dat hij dat zo over blijft brengen, ook in de komende tijd als die wet zou zijn aangenomen. Op die manier hoop je natuurlijk dat de rust weer terugkeert in die organisaties en bij al die mensen. Ik geloof ook dat dat kan.

De **voorzitter**:

Tot slot.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Het gaat natuurlijk over meer dan alleen medische hulp krijgen. Waar we het toen in het debat over hadden, is dat mensen zonder dat ze bang hoeven te zijn voor consequenties om medische hulp kunnen vragen. We hebben het debat gehad over uitbuiting. We willen volgens mij hier allemaal niet dat mensen die soms al jaren in Nederland zijn en die in een situatie zitten waarin ze worden uitgebuit, niet om hulp kunnen vragen omdat ze bang zijn dat ze worden opgepakt en het land uit worden gezet. Als we allemaal vinden dat medische hulp, maar ook hulp aan mensen die worden uitgebuit, en die misschien ook seksueel worden onderdrukt of worden uitgebuit, voorop blijft staan, maar dat in de praktijk niet zo blijkt te zijn — de eerste signalen komen binnen — had er dan niet wat anders in het nieuwe regeerakkoord moeten staan?

De heer **Bart van den Brink** (CDA):

Nee, niet over dit specifieke onderwerp. Ik snap best dat u de signalen noemt en die zullen misschien wel genoemd blijven worden. Tegelijkertijd is het natuurlijk ook zo dat de complexiteit waarin die mensen leven al één hele grote onzekerheid is. Laat ik het zo zeggen: de wet in zichzelf veroorzaakt niet de onzekerheid waar die mensen al in verkeren door het feit dat ze uitgebuit worden dan wel illegaal hier verblijven. Wat wij te doen hebben, is die mensen te hulp schieten op het moment dat ze hulp nodig hebben en ervoor zorgen dat daar geen enkel beletsel voor ontstaat. Dat is waar wij als CDA voor zullen blijven staan en strijden als dat noodzakelijk is.

De **voorzitter**:

U vervolgt. Heel kort, mevrouw Westerveld. Heel kort.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Ik begrijp dit antwoord, maar kijk naar de signalen en de wereld om ons heen. Ik wil de situatie in Nederland niet vergelijken met die in Amerika, maar we zien wel wat daar gebeurt. Ik wil dus nu heel graag aan het CDA meegeven dat ik me enorme zorgen maak en dat ik echt hoop dat we blijven staan voor hulp kunnen vragen zonder dat dat consequenties heeft.

De heer **Bart van den Brink** (CDA):

Zeker. Zonder die vergelijking te willen overnemen: het is natuurlijk niet iets wat we in Nederland ooit op welke manier zullen toestaan dan wel mogelijk maken.

De **voorzitter**:

U vervolgt.

De heer **Bart van den Brink** (CDA):

Dank u wel. Tot slot wil ik stilstaan bij 12 juni 2026. Het is al een paar keer genoemd. Dat is een belangrijk moment voor Nederland, want dan moeten de maatregelen uit het Europese Asiel- en Migratiepact geïmplementeerd zijn. Welke uitvoeringsrisico's ziet de minister nog bij de implementatie richting 12 juni, met name voor de IND? De Kamer heeft tot nu weinig inzicht gekregen in welke risico's er zijn nu de deadline snel nadert. Welke beleidskeuzes liggen er nog voor als de wetgeving en de capaciteit niet gelijktijdig gereed zijn? Moeten er dan nog keuzes gemaakt worden en welke zijn dat dan?

Tot nu toe heeft VluchtelingenWerk een belangrijke rol gespeeld in de juridische ondersteuning. Deze organisatie is met haar vrijwilligers diep geworteld in onze samenleving. Om die reden is in het coalitieakkoord ook opnieuw geld gereserveerd, zodat een deel van de bezuinigingen op VluchtelingenWerk van de baan is. Een van de veranderingen vanuit het Migratiepact is dat het verplicht is om legal counseling aan asielzoekers te verstrekken. Kan de minister uiteenzetten waarin dit verschilt van de huidige juridische ondersteuning die wordt geboden? Kan de minister toelichten

waarom het kabinet ervoor heeft gekozen om die verantwoordelijkheid bij de IND te beleggen? In hoeverre gaan we daar nog een discussie over voeren bij de invoeringswet?

Tot slot, voorzitter. Hoewel er verschillen van inzet en inzicht bestaan tussen het CDA en een aantal keuzes van het huidige kabinet ten aanzien van asiel, hebben beide ministers in de afgelopen tijd, een turbulente periode, de verantwoordelijkheid om naast hun bestaande portefeuilles — dat waren al geen kleintjes — ook het asiel- en migratiebeleid voor hun rekening te nemen. Het CDA is hen daar erkentelijk voor.

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Er resteren nog vier sprekers in de eerste termijn. Ik hoop niet dat ik een te groot beroep op uw eetlust doe als ik voorstel om die toch even af te ronden. Ik zie dat daarmee wordt ingestemd. Dan geef ik het woord aan de heer Boomsma voor zijn inbreng namens JA21. Gaat uw gang.

De heer Boomsma (JA21):

Dank u wel, meneer de voorzitter. Nog steeds komen elke week rond de 1.000 asielzoekers naar Nederland. Dat zijn er nog steeds rond de 4.000 per maand, met nog eens nareizigers. Dat gebeurt maand na maand. Een grote meerderheid van de Nederlandse bevolking wil dat niet en wil dat eigenlijk al decennia niet. De overheid moet nu dus eindelijk gaan leveren. Die instroom moet eindelijk snel en drastisch omlaag. De enige echte oplossing is een fundamenteel ander stelsel, want we zeggen nu tegen de hele wereld: als je in de problemen zit, kun je hier asiel aanvragen, maar alleen als je eerst illegaal hiernaartoe reist. Ondertussen blijven de armste mensen achter, sterven er duizenden mensen op zee en kan Nederland het niet meer aan. Dus de enige oplossing is een drastische herziening, van recht op asiel hier naar hulp en opvang elders. Het is daarom een goede stap dat de coalitiepartijen dat internationaal recht willen aanpassen zoals ze hebben opgeschreven, maar zoals ik eerder in interrupties al aangaf, staat dat er nu nog wel onvolledig. Want met asielaanvragen buiten de EU doorbreek je het model van de mensensmokkelaars, maar dat kan natuurlijk alleen als je het vervolgens onmogelijk maakt om dat ook nog in de EU te doen en als je de opvang dan ook wel buiten de EU gaat regelen. Wat ons betreft moeten die mensen dan niet alsnog over Europa worden herverdeeld. Hervestiging kan in uitzonderingen, maar mag geen afdwingbaar recht zijn. Het moet een gunst zijn die we eventueel kunnen verlenen en voorlopig ook even niet.

Voorzitter. Voor nu moeten we doen wat we nu kunnen. In de procedureverordening is onlangs het bandencriterium aangepast. Dus eerst konden asielzoekers alleen worden teruggestuurd naar een derde land als was vastgesteld dat ze daar een persoonlijke band mee hadden, maar vanaf juni kan dat dus ook onder andere voorwaarden als ze er doorheen zijn gereisd. Dat kan dus al over een dikke vier maanden. Dat biedt allerlei mogelijkheden voor opvang in de regio. We moeten dus wat ons betreft nu heel snel

maatregelen gaan treffen om dat voor te bereiden, om voorwaarden te scheppen en om afspraken te maken met die derde landen. Ik wil oproepen om daarvoor zo snel mogelijk een plan van aanpak te maken, zodat we die kansen die de nieuwe procedure biedt echt gaan grijpen.

Voorzitter. Het kabinet had Clingendael verzocht een onderzoek te doen naar het externaliseren van asielprocedures en het aanpassen van verdragen, naar aanleiding van een motie van mevrouw Van Zanten en mijzelf. Kan de minister dat opsturen? Ik begrijp namelijk dat het af is. Wij willen daar graag over in gesprek.

Dan over de terugkeerhubs. Hoever is het kabinet nu met Uganda? Hoever is het kabinet nu met Uganda? Dat liep; er was een intentieverklaring. Ik lees in het coalitieakkoord dat dat on hold zou moeten worden gezet, maar wat is het nou? Hoe staat het nu met die gesprekken? Hoe dan ook, als dat on hold wordt gezet, is er des te meer reden om naar andere landen te gaan kijken, want wij willen een redelijk dekkend mondiaal netwerk van terugkeerhubs, dus niet alleen in Afrika maar ook elders.

Twee jaar geleden begon Duitsland al criminele Afghanen via Oezbekistan terug te sturen. Andere landen doen het via Qatar. Er zijn steeds meer landen hiermee aan de slag gegaan. Waar blijft Nederland? Welke initiatieven en welke afspraken lopen er tot nu toe?

Dan België. De Raad van State had Nederland verboden om alleenstaande asielzoekers terug te sturen naar België, omdat dat in strijd zou zijn met artikel 3 van het EVRM, het folterverbod. Dat zegt wat ons betreft heel veel over de noodzaak tot hervorming van het EVRM. Voor nu kan het natuurlijk niet zo zijn dat de Belgen ze dan doorsturen maar wij allerlei mensen moeten opvangen in duur hotels. Het gaat inmiddels al om meer dan 170 mensen die wij niet terug kunnen sturen. Wat gaat de regering hier dus aan doen? Hoe gaan die gesprekken nu?

Wat ook niet helpt is het volgende; mevrouw Vondeling had het er ook al over. In Spanje zouden nu in één klap honderdduizenden illegalen worden gelegaliseerd. Die mensen kunnen vervolgens gewoon naar Nederland doorreizen. Hoe ziet het kabinet dat? Is hier überhaupt contact over geweest, contact over gezocht met de Spaanse regering?

Voorzitter. De instroom moet omlaag, maar de terugkeer moet omhoog. Het hele idee van asiel is natuurlijk dat als de situatie waar mensen voor vluchten, verbetert, mensen daadwerkelijk terug moeten gaan. Dat is de enige manier om het stelsel überhaupt in stand te houden. Sinds de val van Assad is er veel veranderd in Syrië. Wat ons betreft kunnen grote groepen Syriërs nu in principe terug. Sommigen gaan al vrijwillig terug. Dat is ook goed. Dat moet vrijwillig waar het kan, met financiële hulp, maar anders gedwongen. Waar blijft het ambtsbericht? Dat zou eind januari komen. Wat JA21 betreft is dit buitengewoon urgent, want iedere dag dat we wachten, worden er nieuwe permanente verblijfsvergunningen aangevraagd. Dat is dus een enorme opgave, en wij

verwachten ook dat het kabinet daarbij urgentie toont. De IND staat al onder enorme druk door de grote achterstanden, dus wil JA21 dat er een taskforce terugkeer Syriërs wordt opgericht om hiermee aan de slag te gaan. Dit betreft een operatie met in ieder geval de IND, de DTenV, de AVIM en andere betrokken organisaties. Die moeten echt topprioriteit gaan geven aan het herbeoordelen van die verblijfsvergunningen, indien nodig door externe krachten in te huren, om versneld de asielverzoeken van Syriërs af te handelen en te voorkomen dat deze mensen anders massaal in de illegaliteit verdwijnen in plaats van terugkeren. Wat is daarvoor nodig? Graag een reactie van het kabinet.

Voorzitter. Het is ook een feit dat heel veel Syriërs op dit moment voor grote problemen, voor criminaliteit en voor wangedrag zorgen. De ernst van deze situatie, waar ook linkse bestuurders, zoals de Arnhemse burgemeester Ahmed Marcouch, voor waarschuwen, is niet te onderschatten. Te veel Syrische jongens verzieken de sfeer in onze binnensteden, rond stations en dergelijke, stelen, vechten, gebruiken drugs, vallen voorbijgangers lastig en maken ondernemers het leven zuur. Vorig jaar is mijn motie voor een landelijk actieplan voor afglijdende Syrische jongeren aangenomen. Waar is dat actieplan? Welke mogelijkheden ziet de minister voor aanvullende beperkende maatregelen, zoals een op te leggen avondklok?

Specifiek over jongeren nog het volgende. Veel van de Syriërs die als amv naar Nederland komen, zijn door hun familie vooruitgestuurd, bijvoorbeeld vanuit Turkije. Onderschrijft de minister dat er bij deze groep zeker sprake moet zijn van gezinshereniging — dat is een recht dat ze kunnen claimen op grond van het EVRM — maar dat ze dat net zo goed daar in Turkije kunnen doen? Het is natuurlijk gek dat mensen eerst zichzelf scheiden van hun familie door hiernaartoe te komen, dan zeggen "ik heb recht op gezinshereniging", waarna die familie hierheen moet komen. Het zou andersom moeten zijn. Deelt u de conclusie dat daar absoluut mogelijkheden voor zijn? Noorwegen heeft daar recent goede resultaten mee geboekt. Dat kan zeker omdat Turkije in die zin een relatief veilig land is.

Voorzitter. Dan de Spreidingswet. JA21 was vanaf het begin natuurlijk fel tegen deze wet, omdat gemeenten worden gedwongen tot asielopvang ongeacht het draagvlak, en ook als de gemeenteraad zelf dat pertinent niet wil. Wij vinden het onverantwoord dat de coalitiepartijen de Spreidingswet in stand willen houden. Overal in het land verrijzen op dit moment azc's, tegen de wil van de lokale bevolking in. De vragen zijn al gesteld. We zijn natuurlijk gewoon benieuwd naar hoe het nu zit met de ramingen, maar die krijgen we dan blijkbaar morgenochtend, dus dan kunnen we daarover in gesprek. We willen in ieder geval weten hoe het nu zit. JA21 wil die hele Spreidingswet van tafel, maar er is volgens mij wel iets wat we anders kunnen regelen. Zolang die wet er nog is, is het dwangelement toch een kan-bepaling? Dus zolang die Spreidingswet van kracht is, kan de regering toch gewoon besluiten om die dwang niet toe te passen op gemeentes? Erkent de minister dat je niet gedwongen bent om een gemeente te dwingen?

Voorzitter, tot slot. JA21 staat voor een fundamentele hervorming van ons asielbeleid en voorlopig een einde aan asielopvang op Nederlandse bodem. Tot het zover is, is onze inzet erop gericht de autonomie van gemeenten te herstellen en de instroom en de negatieve gevolgen hiervan voor onze inwoners maximaal in te perken.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel, meneer Boomsma. U heeft een interruptie van mevrouw Westerveld.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks-PvdA):

Ik ken de brief die de Arnhemse burgemeester stuurde ook. Ik was een tijd geleden in mijn hoedanigheid als dakloosheidwoordvoerder in Utrecht. Daar sprak ik met een aantal mensen die daar werkten en die aangaven dat de beste manier om overlast tegen te gaan is ervoor te zorgen dat mensen wat te doen hebben: zorgen dat ze aan het werk kunnen en zorgen dat ze een opleiding kunnen volgen. Ik hoor graag van de heer Van Dijk of hij het met me eens is dat het ook relevant is dat mensen die hier zijn mee kunnen doen, een opleiding kunnen volgen, aan het werk kunnen en al dat soort dingen, om ook zelf wat nuttigs te doen met hun tijd. Dat willen ze vaak namelijk ook.

De **voorzitter**:

Dit is de heer Boomsma.

De heer **Boomsma** (JA21):

De heer Van Dijk kan daar, denk ik, zo meteen op ingaan. Nee, hoor! Het is zeker waar: als mensen niks te doen hebben, dan is de kans groter dat er problemen ontstaan. Dat is zeker het geval bij jonge mannen. Maar hier gaat het, denk ik, om de perverse prikkels die nu bestaan. De jongeren worden eigenlijk vooruitgestuurd door hun familie, en vervolgens is er hier geen toezicht op. Dan hebben ze wel een voogd bij Nidos, maar dat is natuurlijk zeer beperkt. Als je Nederlandse jongens van 16 zonder hun ouders en zonder veel gezag ergens loslaat, dan kunnen ze zich weleens gaan misdragen; dat weten we ook van sommige vakantie verhalen. Hier gaat dat nu echt alle perken te buiten. Dat heeft ook de vorm van criminaliteit en hele extreme vormen van overlast. Ja, natuurlijk, zolang ze hier zijn ... Daarom heb ik vorig jaar gevraagd om een plan van aanpak. Daar hoort wel bij dat je echt moet ingrijpen met maatregelen zoals een avondklok. Je moet veel beter toezicht houden op mensen. Als er manieren zijn om ze bezig te houden, is dat ook heel belangrijk, zeker als het minderjarige jongeren zijn; die moeten natuurlijk eigenlijk gewoon naar school. Allerlei andere dingen die we voor ze kunnen bedenken om bezig te blijven, zodat ze niet gaan klieren, zich gaan misdragen en mensen gaan bedreigen et cetera, zijn allemaal winst.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Het woord is aan de heer Russcher voor zijn inbreng namens de fractie van Forum voor Democratie. Gaat uw gang.

De heer **Russcher** (FVD):

15 miljoen mensen op dat hele kleine stukje aarde. Iedereen kent dit nummer, geschreven in 1996. Het liet mensen — toen al — nadenken over ruimte en over leefbaarheid, want zelfs toen al werd gevoeld: ons land is klein. We zijn nu 30 jaar verder. Nederland is van 15 miljoen naar 18 miljoen inwoners gegroeid. Volgens de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen telt ons land als we op deze manier doorgaan in 2050 23 miljoen mensen, niet omdat we zelf meer kinderen krijgen, maar omdat er ieder jaar honderdduizenden migranten naar Nederland komen. 23 miljoen mensen op dat hele kleine stukje aarde.

Toch ligt hier vandaag een begroting waarin opnieuw miljarden worden vrijgemaakt voor meer opvang, meer asielzoekers en meer instroom. In totaal gaat er dit jaar, zo valt te lezen in de begroting, 2,6 miljard euro naar asielopvang. De Immigratie- en Naturalisatiedienst kost ruim 1 miljard. Volgens onderzoekers zijn de totale kosten van migratie zo'n 27 miljard euro per jaar. Voor het terugkeerbeleid is slechts 35 miljoen euro begroot. Dit is geen asielbeleid meer. Dit is vestigingsbeleid. Dit is vestigingsbeleid voor de verkeerde mensen. Bedrijven, ondernemers, investeerders en zelfs onze eigen jeugd hebben Nederland inmiddels al verlaten of overwogen dit te doen. Uit onderzoek blijkt zelfs dat de helft van de 18- tot 30-jarigen, jonge Nederlanders dus, overweegt om weg te gaan uit Nederland.

Voor hen in de plaats komen jonge mannen uit verre oorden, uit kansarme gebieden en uit culturen die haaks staan op de onze. Dit zien we terug in het dagelijks leven van miljoenen Nederlanders. We zien het in wijken, waar statushouders voorrang krijgen op woningen, op scholen, waar klassen overvol zijn, en in de spreekkamers, waar de huisarts geen plek meer heeft. We zien het in de bijstand, waar de rekening oploopt en bij onze vrouwen, die niet zomaar meer over straat durven lopen. We zien het in buurten, die binnen een paar jaar compleet veranderd zijn, waar mensen zeggen hun eigen straat niet meer te herkennen, waar oude burens zijn vertrokken en waar de sociale samenhang verdwenen is.

Dat alles gebeurt terwijl de instroom blijft doorgaan. In 2024 kwamen er 316.000 migranten binnen. In 2025 kwamen er meer dan 300.000 immigranten naar ons land. Dat is elk jaar een stad zo groot als Eindhoven. Ook in 2026 ligt Nederland op koers om die aantallen te evenaren. In 2015 waren er ruim 1,9 miljoen inwoners in het buitenland geboren. Nu zijn dat er ruim 3,1 miljoen. Daarnaast is het aantal mensen met een migratieachtergrond gegroeid van 3,7 miljoen naar 5,3 miljoen, een groei van bijna 44% in tien jaar tijd. Als we zo doorgaan heeft volgens het CBS in 2055 meer dan de helft van de inwoners van Nederland een migratieachtergrond.

Voor die mensen willen D66, het CDA en de VVD zogenaamd tien nieuwe steden bouwen. Nu al liggen er natuurlijk plannen om vóór 2030 meer dan 900.000 extra woningen te realiseren, maar het woningtekort is 400.000 woningen. Voor wie zijn al

deze woningen dan, als het geboortecijfer van Nederland helaas op een historisch dieptepunt staat? Willen we überhaupt elke vierkante meter van Nederland volbouwen?

Dit hoeft niet eens als we stoppen met iedereen maar binnen te laten. Dan kunnen de boeren doorgaan met hun levenswerk en kunnen de mensen genieten van rust, ruimte, veiligheid, natuur. Dan kunnen wij onze identiteit behouden. Als we zo doorgaan, dan is daar over enkele decennia niets meer van over. Zelfs als we als land willen ingrijpen, kan dat op dit moment niet, want Nederland heeft zijn soevereiniteit weggegeven aan de EU en zit vast in een web van internationale verdragen en Europese regels: het VN-Vluchtelingenverdrag, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, het Europese asielrecht. Stuk voor stuk belemmeren ze de autonomie van soevereine landen om zelf te bepalen wie er binnenkomt, wie blijft en wie terug moet.

Forum voor Democratie is de enige partij die zich wil ontdoen van al deze verdragen, zodat we weer zelf kunnen beslissen over ons eigen beleid. Dat wij de enige partij zijn die deze belangrijke keuzes durft te maken, merken we nu al aan het coalitieakkoord dat vorige week is gepresenteerd. Volgens een peiling van EenVandaag wil zo'n 80% van de Nederlanders immigratie drastisch inperken, maar hiervan is niets terug te vinden in het akkoord van D66, VVD en CDA. Ze erkennen grip op migratie te willen, maar schrappen de Spreidingswet niet en voeren geen asielstop in. Sterker nog, ze willen asielzoekers binnen de EU gaan herverdelen: een spreidingswet op Europees niveau. Er wordt geen stelling genomen over de maximale gewenste instroom of over de impact op de demografie, over de druk op de woningmarkt, de zorg, het onderwijs, de sociale voorzieningen of de veiligheid op straat, maar ook niet over het verlies van de Nederlandse identiteit.

Voorzitter. Het is eigenlijk heel simpel: als je ziet dat je land onder druk staat, dat voorzieningen vollopen, dat woningen ontbreken, dat er geen zicht meer is op wie binnenkomt of -blijft, dat vrouwen niet over straat durven, dat gevangenen en schoolklassen vol raken, dat jonge mensen het land willen verlaten of dat zij geen gezin kunnen starten, dan zet je alles op alles om de immigratie te stoppen. Daarom wil Forum voor Democratie een opzegging van het EVRM en het Vluchtelingenverdrag. We willen onttrekking aan het Europees asielrecht en desnoods de opgelegde boete accepteren, zoals Hongarije doet. We willen opvang in de regio en een asielstop, zodat we gewoon weer zelf bepalen wie er binnenkomt. Ook moet de Spreidingswet van tafel, zodat niet iedere gemeente een azc krijgt.

Voorzitter. Nederland is geen oplossing voor het falen van andere landen.

Nederlanderschap is geen mensenrecht voor de hele wereld. Nederland is ons enige thuis. Forum voor Democratie wil dat beschermen.

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Russcher. Het woord is aan de heer Diederik van Dijk voor zijn inbreng namens de Staatkundig Gereformeerde Partij. Gaat uw gang.

De heer Diederik van Dijk (SGP):

Dank u wel, voorzitter. Heb de vreemdeling lief als uzelf, zo lezen we in de Bijbel. Een vluchteling mag nooit onderdrukt worden en moet te allen tijde eerlijk behandeld worden. Tegelijk is de overheid geroepen orde en recht te handhaven. Die regels gelden ook de vreemdeling. De opdracht voor de overheid is niet grenzeloos, maar wel duidelijk: recht doen aan de vreemdeling binnen de landsgrenzen en verantwoordelijkheid dragen voor de orde, het recht en de daadkracht van de eigen samenleving. Dat is in het kort ook hoe de SGP kijkt naar asiel en migratie.

Voorzitter. De begroting waarover we vandaag spreken, maakt een duikeling van bijna 80% binnen enkele jaren. Het is de ultieme vorm van wensdenken: alsof dan de wereldvrede is uitgebroken en mensen niet meer op de vlucht zullen zijn. Terecht legde de Algemene Rekenkamer ook dit jaar de vinger bij deze dagdromerij.

Het is daarom een goede zaak dat de nieuwe coalitie terugkeert naar de afspraken uit 2023 over structurele en stabiele financiering van de asielketen. Op basis van de motie-Bisschop uit 2021 wordt geïnventariseerd welke structurele investeringen daarvoor nodig zijn. Krijgt de Kamer spoedig het totaalplaatje, inclusief het onderzoek naar bekostiging van de IND? Nu is geen gejojo nodig, maar een robuuste en wendbare asielketen, die tegen een stootje kan. Het is niet zo dat ieder bed altijd door een asielzoeker moet worden ingenomen, maar een repeterende opvangcrisis moet wel worden voorkomen. Uiteraard moeten spoedzoekers, studenten, starters en andere kwetsbare groepen gebruik kunnen maken van asielopvangplekken op het moment dat die overblijven. Wordt dit ook afgesproken?

Voorzitter. Er zijn gastgezinnen die onderdak bieden aan een statushouder en zo de opvangketen ontlasten. Dat is gastvrijheid pur sang. Het verdient een vrijwilligersvergoeding. Misschien denkt u: dat voorstel heb ik vaker gehoord. Dat klopt, maar ik blijf hierop hameren. Het is relatief goedkoop, het ontlast de overspannen opvangketen en het bevordert de integratie. Mijn fractie heeft daarom een amendement ingediend dat budget vrijmaakt voor een pilot hiervoor. Ik hoor graag de reactie van de minister daarop.

Voorzitter. De asielfile aan de IND-poort heeft inmiddels buitengewone proporties aangenomen. Nooit eerder lagen de asielaanvragen zo lang op de plank. De groep die langer dan vijftien maanden wacht op een beslissing, is inmiddels groter dan de groep die korter wacht. Dat is onwenselijk en, moeten we misschien ook wel zeggen, onmenselijk. Het geeft de SGP een ongemakkelijk gevoel dat onze toelatingsautoriteit het niet meer aankan. De doelstelling is dat er maandelijks 3.300 dossiers worden afgedaan, maar het waren er vorig jaar niet meer dan ongeveer 1.500. Eerder was er een

taskforce om achterstanden weg te werken. Nu leidde dat ook weer tot allerlei onwenselijke effecten, zoals een hoger inwilligingspercentage, maar toch zou de SGP willen kijken wat we kunnen doen om dit stuwmeer aan aanvragen snel te verkleinen. Bij het tweeminutendebat heb ik zojuist een motie ingediend om hier echt stevige stappen in te zetten, samen met de IND. Ook heb ik een concreet voorstel voor een pilot gedaan om nieuwe technieken in te zetten voor bijvoorbeeld live vertalen van beoordelingsgesprekken. Ik reken op brede steun voor deze voorstellen voor versnelling van de asielbeoordelingsprocedure.

Voorzitter. In de EU-asielrichtlijnen wordt de positie van Syrische christenen erg rooskleurig ingeschat. Alleen in uitzonderlijke gevallen zouden lidstaten hun asielaanvraag moeten toekennen, omdat vervolging van christenen nauwelijks zou voorkomen, terwijl het document er bij individuen met ISIS-banden op voorhand van uitgaat dat zij in gevaar zijn; de wereld op z'n kop. Na de val van het Assad-regime en de machtsovername door de islamitische rebellengroep HTS is de situatie van christenen dramatisch verslechterd, blijkt ook uit de ranglijst van Open Doors. De SGP wil dat hier rekening mee wordt gehouden in het Nederlandse beleid. Dit onderdeel van de EU-richtlijn moet zeker niet leidend worden. Wil de minister dat toezeggen? In hoeverre is de informatie in deze richtlijn nog actueel, gelet op de ontwikkelingen sinds de jaarwisseling?

Voorzitter, ik heb nog één blokje. Ik zie dat de timer op nul staat. Hij begon op vier minuten, terwijl ik vijf minuten had gevraagd voor de eerste termijn. Dat is geen probleem, maar ik gebruik dan nog een paar seconden.

De voorzitter:

Gaat uw gang.

De heer Diederik van Dijk (SGP):

Tot slot de criminaliteit. In België werd recent een wet aangenomen waardoor veroordeelde criminelen hun staatsburgerschap kunnen verliezen. Het is de SGP al veel langer een doorn in het oog dat veel criminaliteit door asielzoekers of nieuwe Nederlanders nauwelijks consequenties heeft, terwijl ondermijning van de fundamenteën van onze samenleving niet zonder gevolgen kan blijven. Daarom wordt op initiatief van de SGP de glijdende schaal tegen het licht gehouden, met als doel dat een veroordeling eerder leidt tot intrekking en uitzetting. In het uiterste geval moet veroordeling inderdaad ook kunnen leiden tot het verliezen van de Nederlandse nationaliteit, bijvoorbeeld bij georganiseerde criminaliteit, levens- of zedendelicten. Gaat het kabinet dit ook in Nederland omzetten in wetgeving? Wat kunnen we hier leren van België?

Dank u, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Van Dijk. Er is een interruptie van de heer Boomsma.

De heer Boomsma (JA21):

Dat laatste lijkt me heel goed. Hoorde ik de heer Van Dijk nou inderdaad zeggen dat het nu zo is dat mensen met een IS-verleden of met banden met IS nu een voorkeursbehandeling krijgen en eerder asiel zullen krijgen omdat ze dan gevaar zouden lopen? Ik wist dit niet. Als dit zo is, dan is dat natuurlijk krankzinnig. Klopt dat? Zei hij dat nou?

De heer Diederik van Dijk (SGP):

Ik heb dat inderdaad zo gelezen in de betreffende richtlijnen. Ik was net zo verbaasd, of eigenlijk verbijsterd als de heer Boomsma. Daarom vraag ik daarover opheldering. Het geldt uitdrukkelijk niet voor ISIS-leden, maar heb je ISIS-banden, dan wordt je inderdaad geacht in gevaar te zijn ten opzichte van het huidige regime en kan het dus gemakkelijker zijn om hier asiel te krijgen. Dat is inderdaad de wereld op z'n kop, dus ik wil daar heel graag duidelijkheid over hebben.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Van Dijk. Tot slot is het woord aan mevrouw Lammers voor haar bijdrage namens de Groep Markuszower als laatste spreker van de zijde van de Kamer in eerste termijn bij de behandeling van deze begroting. Gaat uw gang.

Mevrouw Lammers (Groep Markuszower):

Dank u wel, voorzitter. De Nederlandse gezinnen hebben het anno 2026 zwaar. Dagelijks zien zij hoge prijzen in de supermarkt, terwijl het inkomen achterblijft en de belastingen stijgen. Gezinnen staan in de kou vanwege een torenhoge energierekening. Op de weg staan files en in de trein is het overvol. Als kinderen op hun eigen benen willen gaan staan, is er geen woning te vinden. Er zijn te weinig huizen gebouwd en te veel woningen zijn weggegeven aan statushouders. De gezinnen in Nederland hebben het moeilijk.

Laten we eerlijk zijn: zij hebben ook steeds meer last van open grenzen. In 2024, een jaar waarin een stem op de PVV had moeten renderen, kwamen er ruim 44.000 asielzoekers naar Nederland. In 2025 waren dat er ruim 40.000. Dit jaar zitten we nu al op een gemiddelde van 800 asielzoekers per week. En dat worden er nog meer. Recent las ik dat in Spanje 500.000 illegalen in aanmerking komen voor legalisatie, met vrij verkeer door Europa en dus richting Nederland. Dit is onhoudbaar. De gevolgen raken alle aspecten van onze samenleving: de woningmarkt, de zorg, de scholen en de veiligheid. Inmiddels woont bijna ieder gezin op steenworp afstand van een azc, en iedereen weet wat dat betekent, namelijk waardedaling van de woningen en een groeiend gevoel van onveiligheid. Door massa-immigratie zijn onze straten onveiliger geworden en is Nederland op sommige plekken onherkenbaar veranderd. In Den Haag heeft inmiddels 59% van de inwoners een migratieachtergrond, en inclusief de derde generatie ligt dat rond de 66%.

Laat ik duidelijk zijn: ik ben mij ervan bewust dat er wereldwijd veel leed is. Maar na ruim een miljoen Rutte-immigranten vraag ik de minister of wij het station van redelijkheid en barmhartigheid niet allang zijn gepasseerd. Waar eindigt barmhartigheid en waar begint roekeloosheid? Barmhartigheid is nooit bedoeld als grenzeloosheid. Zonder bescherming van de eigen bevolking, cultuur en economie wordt barmhartigheid uiteindelijk onbarmhartigheid, juist voor degenen die je hoort te dienen. Dat zijn Nederlandse gezinnen, ouderen en jongeren.

Zoals professor Kinneging terecht stelt, draait migratie om één vraag: hoeveel kan een samenleving dragen zonder te ontwrichten? Dan moet ik constateren dat we anno 2026 al ver gevorderd zijn in deze ontwrichting. De cijfers liegen niet: 46% van de verdachten heeft een migratieachtergrond en 71% van de gevangenisplekken wordt bezet door mensen met een migratieachtergrond. Dat is ontwrichtend voor de veiligheid. De kosten zijn dat ook. Het gaat om jaarlijks 9,5 miljard euro met in de komende jaren nog eens miljarden extra. Dat geld kan maar één keer uitgegeven kan worden, bijvoorbeeld aan woningen, lagere lasten of meer politie. Meer dan de helft van de statushouders zit in de eerste vier jaar in de bijstand. Na negen jaar is dat nog steeds bijna een derde. Dat is ontwrichtend voor onze verzorgingsstaat.

De formerende partijen blijven hopen op voorstellen uit Brussel, terwijl Europa al jaren faalt op asielbeleid. In onze ogen is dat ijdele hoop. De mensen thuis willen geen Spreidingswet en geen aanhoudende instroom. Migratie is de afgelopen jaren een eenzijdige zelfopoffering geweest voor Nederland, met nauwelijks positieve opbrengsten. Wij als Groep Markuszower steunen elk voorstel dat de instroom daadwerkelijk beperkt, onveiligheid aanpakt en criminele vreemdelingen uitzet. Dat is de weg richting een asielstop.

Vandaag doen wij concrete voorstellen, te beginnen met een onmiddellijke noodstop op nareizigers. Oostenrijk laat zien dat dat kan en mag. Daarnaast willen wij dat IND-dossiers direct worden gedeeld met de veiligheidsdiensten en justitie. Dit gebeurt op dit moment nog te weinig, hebben wij vernomen uit het veld. Wij moeten weten wie ons land binnenkomt. En wie hier is, moet zich gedragen. Bij zware geweldsmisdrijven, zedenmisdrijven en georganiseerde misdrijven moet het Nederlanderschap worden ingetrokken van daders met een dubbele nationaliteit. Naar Belgisch voorbeeld — de heer Van Dijk had het er al even over — zullen wij hiervoor een initiatiefwet indienen. Zo bouwen we aan een Nederland dat veilig en leefbaar is voor gezinnen, met controle over onze grenzen en bescherming van onze samenleving.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel, mevrouw Lammers.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

